

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor..

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 14 fil., a dóua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóca,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii«

în
Blaș.

Anul XI.

Blaș 5 Ianuariu 1901.

Numéru 1.

În jurul unui leagăn.

(X) Sărbătórea Nascerii ne adună
eră-și în jurul leagănu 1ui sfînt, în care
a zăcut pentru noi și pentru a noastră
mântuire, Cuvîntul cel împreună fără
de început al Tatălui.

De atunci s'a început o nouă viață
a popórelor și de atunci s'a început o
nouă numărare a veacurilor.

Acum am împlinit nouă-spre-zece
veacuri, și intrăm în al dóuë-zecilea,
ca an de an să reamintim cu taină
Taina cea mare ce s'a făcut pentru noi.

Cu pruncul Isus incunjurăm deci
și leagănu 1ul veacului ce acum s'a născut.

Și pe cum au alergat odinórá filo-
sofi de la răsărit, ca să vadă pe noul
născut, așa și noi să ne adunăm în
jurul leagănu 1ui acestui nou născut
veac, și închinându-ne Pruncului, de
odată să-l rugăm, ca veacul în care
am intrat să fie nouă veac de mântuire,
veac de bunăprimire înaintea Domnului.

Leagănu 1ul veacului e nedespărțit
de leagănu 1ul Mântuitorului Isus, care a
făcut veacurile.

Cel ce vrea deci a cunoște cărările
pe cari trebuie să umble, trebuie negreșit
să urmeze stelei celei luminóse de la
Răsărit, și acea Stea este Christos. Și
cel ce se opresce la leagănu 1ul veacului
nou născut, să scie că să găsească în
fața leagănu 1ui Pruncului Isus.

Nu se pot despărți vremile de Cel
ce le-a făcut. Și ori ce viață fără de
Isvorul și Dătătoriu 1ul ei, este o curată
neputință, o amăgire crudă.

Întîmplările veacului trecut și a
celor de mai înainte, ne spun, că fe-
ricire, binecuvîntare, progres au venit
asupra neamului omenesc atunci, când
acela era mai devotat Pruncului Isus.
Récirea religiosității și a evlaviei au
adus tot de una cu sine catastrofe.

Evenimentele au dovedit în decursul
alor 19 veacuri adevéru 1ul cuvintelor
Mântuitorului: „Eu sînt calea, adevéru 1ul
și viața“, au dovedit, că a petrece a
fară de corabia lui Noe, a fară de
sinul bisericii lui Christos, însemnă a
peri în valurile potopului.

Fie de ajuns a ne aduce a minte
de veacul acum trecut. Nu este óre
cunoscut, că în privința descoperirilor
mai ales pe calea sciințelor naturale,
veacul acesta a fost un veac de progres
ne mai pomenit. Căile ferate, telegrafu 1ul

și telefonu 1ul au derîmat distanțele și
s'au dovedit a fi mijlócele potrivite,
pentru a apropia pe fii lui Dumnezeu
și pentru a face din ei o singură fa-
milie, familia cea mare a lui Christos.

Și totuși ce am vedut? Ómenii și
neamurile sînt mai învrăjbite ca ori și
când mai înainte. Orizonurile noué ce
s'au aréat omenimei au orbit'o. Ea n'a
alungat pe Satana, pe cum l'a alungat
Christos, când l'a ispitit ducéndu-1 pe
un munte înalt deosebi, ca să-i arete
și să-i fágăduiescă măriri 1e pămîntului.
Omenimea a ascultat de Satana, și azi
pofta de domnie și de avere „sacra
auri fames“ — își celebrează orgiile cele
mai sélbatice. Azi tótă lumea umblă
după bogății și nu caută mijlóce, numai
să-și ajungă scopul. Azi vițélul de
aur și-a redobîndit îndreptățirea de a
fi, și dacă un nou Moise s'ar pogóri
de pe muntele Domnului, ar sfărma și
mai cu îngrozire sfintele Table ale
Legii.

Durere, că neamul nostru, scumpul
neam românesc, încă s'a lăsat a fi răpit
de valuri.

Lucsu 1ul a cuprins nu numai socie-
tatea inteligentă, ci și staturile popo-
rului. E rară casă unde femeia pre-
gătesce tótă îmbrăcămîntea la ai sêi.

Preoțimea e coplesită de miserie
și în consecință, mai mult de cât de
sufletele credincioșilor, să îngrijesece de
traiu 1ul familiei sale. Statu 1ul o tractéază
vitreg, pe când în interesul sêu bine-
priceput ar trebui să o părănescă și să-i
facă posibil, a fi acel element mora-
lisător, care tocmai în interesul statului
ar trebui și ar puté să fie.

Inteligința e indiferentă față de
biserica. Socotesce a face o mare cinste
lui Dumnezeu, dacă de câte va ori la
an, la sărbătóritóele cele mari, se arată
pe la biserica, dacă adecă peste tot
se arată.

Învătóritórea în loc de a fi, ceea
ce în trecut au fost dascálii simpli,
cei fără atâtea diplome, în loc de a fi
lumina poporului, umblă după salare și
cuincuenale, fie de ori unde și cu ori
ce urmări pentru caractéru 1ul șcólelor
nóstre.

Băieții învétă multe de tóte, dar
nu mult. Le îndópă capul cu 5—6
limbi, din cari apoi nu ajung să învété
nici una cum se cuvine, și cu 10—12
alte obiecte, și apoi urmarea e, că
ajung în viață fără nici o cultură solidă,
și fără să-i poți întrebuintă la ceva.

De formarea de caractere nici vorbă;
asta — zice planu 1ul șcólelor — nici nu
e tocmai chemarea șcólei.

Fetele încep a umbla la gimnasiu 1ul,
le trebuie emancipație, posturi, oficii, și
își uită de tóte câte tac farmecu 1ul
femeii. Când să fac mame — cine scie
până când vor vré să se mai facă —
nu sciu ferbe o supă de dai Dómné,
nu sciu cârpi o păreche de ciorapi, și
apoi copiii le umblă desculți, ér bār-
bații cu pèru 1ul ieșit prin pălărie, ér de
ele vai și amar.

Éta relele ce ne apasă. Sînt crude
lucruri cele ce le-am spus, dar spună
cineva, sînt ele, ori nu sînt, adevérate?

Dacă e vorba să îndreptăm relele,
a căror esistință cu toții o admitem,
atunci mai întăiu trebuie să cunoșcem
relele și rădăcina lor.

Dacă așa dară voim, ca veacul în
care am intrat, binecuvîntare se aducă
asupra neamului nostru, atunci a sosit
timpul de a ne apuca de îndreptarea
relelor, sub cari gemem.

Și reforma moravurilor să o începem
de sus.

Să dăm cu toții, mic și mare,
pildă poporului. Să arétam întru tóte
cumpét. Să nu măsurăm venitele după
trebuințe, ci trebuințele nóstre să le
reducem în proporția venitelor nóstre.
Cumpétul și cruțarea vor trezi și po-
poru 1ul și acesta va fi primu 1ul paș în
opera regenerării.

Să ne apropiăm apoi cu smerenie
de Pruncul Isus. Să învétăm de la
Dénsul *umilință*, să învétăm *abnegațiune*,
să învétăm *răbdare*, să învétăm *nevino-
văție*, să învétăm *iubire*. Să ne în-
semnăm, că a fară de nume 1ul lui Isus
în alt nume nu putem găsi mântuire.

Și să ne adunăm în jurul bisericii
nóstre sfinte, să ascultăm de povețele
ei. În biserica am ajuns la ceea ce
sîntem și numai cu biserica putem
înainta.

Neamul fără de Dumnezeu 1ul pierdut
este și loc n'are între popórele lumii.

Ér în crescerea fiilor nostri, frica
Domnului s'o păzim. Să nu ne luăm
după rătécirile fiilor veacului acestuia,
ci ca fii ai luminei să umblăm.

Éta idealele pentru cari am luptat
un deceniu.

Înrăm în veacul nou și pentru noi
în a dóua decadă de ani, cu aceleași
ideale, cu același dor: doru 1ul de a vedé
mare și fericit neamul scump românesc
pe acest pămînt și mai virtos de a vedé
fericiți pe toți fii lui întru împărăția cea
neveștejitóre a lui Dumnezeu.

Așa să ne ajute Pruncul Isus, căruia în serbătorea Născerii îi închinăm inimile noastre și ca dar îi aducem curățenia tubirei noastre, a tubirei de Dumnezeu și de aprôpele nostru.

Întru cât am ajuns a realiza scopul nostru, judece-ne cetitorii.

Constatăm un lucru, pe care îl vor fi constatat de sigur mulți: că după un deceniu de luptă am ajuns acolo, de unele atacuri venite din o parte anumită asupra bisericii noastre, au amuțit și că dintr'altă parte atacurile s'au făcut și să fac din ce în ce mai violente.

Cine petrece evenimentele cu atențiune trebuie să observe, că să lucră sistematice de sus și de jos la surparea bisericii noastre, și că de instrumente inconsciente să prestéză chiar unii fii nefericiți ai bisericii noastre, ca odinioara Iuda cel fără-de-lege. Și nu observă nefericiții, că la surparea neamului nostru lucră, cei ce unirea sfântă vor să stingă din mijlocul neamului românesc. Ei nu simțesc recéla mânei, care îi pornește. E recéla de la méză-nôpte, e recéla morții.

A sta acum la pândă, mai mult ca ori și când, e chemarea tuturor românilor de bine, e și chemarea noastră, cari avem ființă numai pentru apărarea bisericii noastre, pentru apărarea și propagarea sfintei uniri, a unirei dintre frați.

La lupta acésta cerem și avem drept să așteptăm sprijinul clerului și poporului, a arhierilor și a cărturarilor.

Cutezăm a zice, că cel nu este cu noi, e contrar al bisericii noastre.

Nu nouă Dómne, nu nouă, ci Numelui Tău dá glorie!

„Vin Români!”

Acéstă strigare de alarm o vedem foarte des repetându-se prin ziarele magiare. Cu deosebire fôia fostului ministru president b. Bánffy face adevérat „sport” spăriând lumea cu strigarea: „vin Români!” „E pace de noi, se înmulțesc românii!” „În scurt nobila vița unгурescă are să se stingă de tot de pe fața pământului: că românii cu clerurile lor, cu băncile lor cu advocații lor ne copleşesc și înghit de tot!”

Câte strigări de aceste, atâtea fățării.

Ungurii cunosc bine pe românii și știu apreția însușirile lor, atât cele bune, cât și cele rele.

Când e vorbă de ponderarea elementelor, cari susțin Ungaria, ungurii știu foarte bine, ce valoare însemnată are românul. În istoria sînt momente, cari nici vrënd nu le poți uita, — ungurii de secur nu au uitat, și nu vor uita nici o dată, că în secul al 16. Ungaria a cădut sub jugul turcilor. Capitala țării și cea mai mare parte din Ungaria în curs de 150 de ani a gemut sub călcăiul unui pașă cu trei

códe, care își avea reședința în Buda. Și partea robită a Ungariei este aceea, unde elementul unгурesc e în preponderanță.

Pe atunci partea despre răsărit a țării, unde precumpenesce elementul românesc, se bucura de independență, — și armele filor ei purtate mai mult de brațe române, înaintău victoriose peste Cașovia în colo, până prin Moravia, și încheiau pace pe la Nicolsburg.

Din fapte de aceste, a căror adevér nime nu-l pôte trage la îndoiélă, ungurii nostri știu trage conclusiunile. Deci nu este vorbă, ca dinșii să nu doréscă întru inimile lor înmulțirea românilor.

Nu de aceea se spăria unii din ei, că se înmulțesc brațele vigoróse, atât de probate, de câte ori a fost vorbă de apărarea patriei. Buni au fost și buni sînt românii spre acésta.

Buba e alta. Printre românii de acum se află mulțisorii de aceia, cari luptă, pentru-ca elementul român, atât de recunoscut și considerat când e vorbă de jertfe pentru patriă, — să fie împărțăsit și din binecuvintările ei în măsură egală cu cele alalte elemente constitutive.

„Români, cari să plătescă contribuțiune, români, cari să pórte pușca, fie cât de mulți; dară cei ce umblă după egalitate, poftéscă peste munte.” Aceste și de aceste am auđit, de ni-s'au tocit urechile.

Altmintrea ce privesce sporirea românilor, aceea — durere — nu merge așa, pe cum ar cere interesele țării. Cel puțin o probă, ce am făcut în zilele aceste, mi-a arétat rezultat foarte trist.

Ca să véd adecă: óre strigările de atâtea ori repetite, au ceva basă numerică? am ales 12 comune din centrul Transilvaniei și am combinat numărul românilor, ce locuiesc într'insele acum, cu numărul românilor, ce erau într'insele cu 50 de ani înainte.

Am ales chiar comunele, cari se véd înșirate mai jos: pentru că ele a) sînt în mijlocul țării, — prin urmare mai la adăpost, b) sînt situate lângă olaltă, prin urmare locuitorii lor să află în relațiuni mai omogene și c) pentru că în comunele aceste toți românii sînt uniți și au fost uniți și cu 50 de ani înainte, — prin urmare aveam date de la 1842 și de la 1896, érá despre fluctuațiunea numărului românilor prin trecere la neuniți, întru aceste comune nu pôte fi vorbă.

Datele numerice sînt scóse din șematismele de la Blas, din anii 1842 și 1896; érá comunele sînt următoarele:

1. comune mestecate cu magiari.

Bagin	1842	avé	316	rom.	În 1896	are	279.
Chiend	"	"	116	"	"	"	24.
Poiana	"	"	370	"	"	"	386.
Șonfalău	"	"	200	"	"	"	201.
Varfalău	"	"	289	"	"	"	196.
Rachiș	"	"	171	"	"	"	154.

2. curat române.

Cicâș	1842	avé	685	rom.	În 1896	are	606.
Dumbrău	"	"	696	"	"	"	679.
Inoc	"	"	368	"	"	"	355.
Măhaciú	"	"	889	"	"	"	820.
Ormeniș	"	"	554	"	"	"	379.
Vereșmort	"	"	576	"	"	"	719.
"	"	"	5230	"	"	"	4798.

Étá tristul adevér: în aceste 12 comune avem scădere de 442 suflete, adecă mai 10 procente!

Nu voesc să afirm, că elementul românesc în Ungaria pe tot locul este în decadență. Din contra sum deplin convins, că peste tot avem sporiú însemnat întru acești 50 de ani. Și acest sporiú pôte fi în proporțiune egală cu al magiárilor.

Dară afirm numai aceea, că alarmul, ce se ridica în contra noastră, este apucătură fățarnică, contrará intereselor adevérate ale patriei, — și că de s'ar stînge de pe aici elementul român, și alte elemente vigoróse, tot așa de urgisite unora din „patrioții potentăți,” Bánffy et consortes de secur s'ar puté pune să cânte: finis Hungariae! cum vor fi cântat magiarii necunosători de friú la an. 1526.

Vină dară românii! creșcă și înfloréscă! pentru că cu cât ei vor fi mai mulți, cu atât vor contribui mai mult la fericirea patriei comune.

m. m.

Pentru Africa de sud. — Nu le-a fost destul Anglezilor caii, cumpérați cu bani scumpi, pentru soldații lor din Transvaal, acum le trebuie ómeni. Se anunță din mai multe părți ale Ardealului, că emisarii anglezi umblă în lungul și latul țării, spre a inrola simbriași pentru luptele din Africa de sud. Nu mai credem, că e de trebuintă să facem atentă preoțiunea noastră asupra acestui fapt, ea își va sci datorința și va împiedeca din răsputeri pe credinciosii săi ca să-și părăsésca pământul scump al țării, în care s'a născut și să mérgă să-și verse sângele alătura cu asupritorii. În pieptul Românului bate inima pentru libertate, nu pentru subjugare.

Revistă bisericéscă.

Franța. Ziarul catolic din Paris „La Croix” publică o epistolă a Papei adresată arhieriscopului din Paris. Într'însa Papa laudă meritele, ce congregațiunile religiose din Franța și le-au câștigat față de biserică și patrie în Orient. Ar fi o nerecunoștință inesplicabilă, zice Pontificele, dacă congregațiunilor religiose li s'ar răsplăti servițiile cu răpirea libertății și a păcii interne. Mai mult, acésta ar fi o violare a concordatului, ce Scaunul apostolic a încheiat cu Franța. Dacă înse totuși guvernul francez, ar afla în concordat unele puncte, pe cari acum nu le ar puté admite, Scaunul apostolic e gata a le esamina și eventual a le remedia. Mai spune s. Părinte, că el nici o dată nu a încetat a-și da tótă silința, ca să realitzeze pacea dintre biserică și stat în

Franța. Ar fi tare dureros deci, dacă acum la sfârșitul vieții sale ar trebui să vadă, că fructul ostenețelor sale este izbucnirea mai infocată a luptelor dintre partide. El depărtă de la sine ori ce responsabilitate în direcțiunea această. În urmă provacă episcopatul, căruia este adresată epistola, ca să-și dea toate puterile întru apărarea drepturilor și intereselor bisericesci.

Revistă politică.

Austria. Fôia oficiôsă din jumătatea de dincolo a imperiului publică mai multe ordinațiuni împărătesci. E vorba ér de punerea în praxă a §-lui 14. Parlamentul nu s'a îngrijit și nu s'a putut îngriji de susținerea statului și de promovarea industriei pe anul 1900, de aceea îngrijirea éráși a cădút pe umerii Monarchului. În ordinațiunile acelea e vorbă între altele de budgetul provisor pentru prima jumătate a anului curent. S'a decretat acesta pentru o jumătate de an, pentru că considerând disolvarea parlamentului, conchiemarea noului parlament și capacitatea lui de lucru dedusă din trecut, nu va puté să se îngrijescă de budgetul statului mai curund.

China. De astă dată n'avem de înregistrat de cât o scurtă scire: Împăratul a primit neschimbate toate condițiunile de pace, pe cari le-am comunicat și noi în numărul trecut, rugând de odată pe reprezentanții puterile interesate, să începă cât mai curund pertractările de pace, ca să se pótă reintórce în Peking. Scirea această a surprins nu numai pe europeni, cât mai virtos pe chinezi, cari nu credem să se liniscescă chiar așa curund cum dorește împăratul.

Transvaal. Lucrurile Anglezilor în Africa de sud merg réu de tot. Holandezii din partea nordică a țării Cap s'au résculat și s'au dat pe partea Burilor. Periculul era mare. Ca să restabilească ordinea merse însuși generalul Kitchener și mobilisă totă armata din Capland. Pe Holandezii înse nu i-a înfrânt, căci partea cea mai mare a acestora trecu în Oranje.

Întelegând situația, guvernul englez, ca să evite agitația, ce ar fi produs'o în Anglia scirea, că comandantul suprem Kitchener petrece în țara Cap, pe acesta l'a provocat să se reintórce în Transvaal.

A mai primit Kitchener și o altă provocare de la guvernul său. El adecă mai înainte publicase un edict prin care familiile acelor Buri, cari se luptă în contra Anglezilor aveau să fie despoiate de toate și omorite cu fômea. Dispozițiunea această a ajuns la urechile guvernelor din Statele-Unite, Germania și Rusia. Aceste din urmă au și făcut atent pe guvernul englez, că dacă Kitchener nu va înceta cu barbariile puse în edictul său, ele nu vor puté păstra neutralitatea ce și-au propus-o de la început. Așa apoi guvernul din Londra a provocat pe Kitchener ca să-și abróge edictul de mai înainte și să-l înlocuiescă cu altul. În edictul din

urmă generalul englez promite, că familiile Burilor, cari încă nu s'au supus Anglezilor, vor fi duse ce e drept în castrele acestora, dar acolo vor fi tractate cum se cuvine și vor fi provédute cu toate cele de lipsă. Mai promite Kitchener și aceea, că toate daunele, ce le vor fi suferit familiile acestora vor fi restituite. Póte că prin această Kitchener voesce să pună cursă Burilor și să scótă ochii guvernelor din Europa.

Pentru ea pe Buri să-i abată de la continuarea războiului, stingând în ei entuziasmul pentru apărarea independenței, ziarele engleze din țara Cap, au început a publica scornitura, că generalul Botha a primit de la Krüger încunoscintiarea, că Buri în continuarea luptei sînt avisați la puterile proprii, după ce din Europa nu se pot aștepta la nici un ajutoriú.

De altmintrea norocul Burilor nu s'a schimbat în timpul din urmă. Pe cum a telegrafat Kitchener guvernului său, Buri au ocupat Helveția, punctul de pază al Anglezilor, cu care ocaziune au picat 58 Anglezi, ér 200 au cădút în prinsóre.

Corespondințe.

Scrisóre din Budapesta.

— 26 Jan. n.

Bisericile — Universitatea — Pressa — Teatru
— Sêracii — Moda —

Acum a fost Crăciunul rom. catolicilor. În ziua această în zădar ai voi să te rogi lui Dumnezeu — în Pesta, e imposibil, căci oamenii sînt mulți, érá bisericile puține. Bisericile toate sînt îndesate, în cât în continuú ameteșce ore cine va. Chiar și stradele și pietele în jurul bisericilor sînt pline. Oamenii cari nu cunosc capitalele au o judecată fôrte rea despre viața etică a orașelor mari. În dată sînt gata cu judecata, că capitalele sînt Sodoma și Gomora. Că întru cât e de greșită opiniunea această, se vede acum la sêrbători. Ori pe sate și în orașele mici se întâmplă de multe ori asemenea casuri?

Pom de Crăciun își fac și jidanii.

— Tati-leben — întreabă un Itig micuț pe tată-său — spune-mi capétă și copil de creștin pom de Crăciun?

Petru Pázmány primatle Ungariei a edificat universitatea din Pesta (atunci în Sâmbăta mare) cu o sută de mii florini. Acum după 300 de ani facultățile se dispută, că ore pe pârtelele aulei să fie cruce sau ba. Senatul universitar îndopat de jidani și reformați au învins — și astfel în universitatea catolică a lui Petru Pázmány nu e permisă crucea. Sêrmanul primatle, cred că de ar fi visat sôrtea universității sale, ar fi aruncat mia de sute mai bine în Dunăre.

Cea mai mare putere a civilizațiunei e pressa. Pressa te înalță, pressa îți pórtă ideile bune în lume — érá dacă pressa e în mâni próste, póte încurea totă omenimea.

Aici, în luna trecută, un dascăl a lins cu palma pe fiul unui jurnalist, cu numele Kozma. Acesta, cu un prețin al său Toth Béla, s'au pus și în „Pesti Hirlap“ au dat sfat pruncilor (căci aici și copilul de 6—7 ani cetesce regulat fôia cotidiană) că dascălilor, cari ar cuteza să-i cam lingă, stante-pede să le dee înderét palma. Sfatul acesta prost a cutrémurat totă societatea din Pesta. În cafenele, în cercuri private, cluburi, tot cestiunea această o discutau — destul că sfatul a prins rădăcini, căci în sêptemăna trecută un părinte, pe a cărui fiú dascălul în școlă l'a dojenit — a intrat în școlă infuriat și

a tras nisce palme dascălului în fața pruncilor.

Scandal ne mai audit. Respectivul își va capéta pedépsa meritată.

Luna lui Decembre e luna cea mai critică. De la luna această depinde tot sezonul. În Pesta sînt următoarele teatre: Opera regescă și teatrul național — institúte ale statului. A fară de aceste: teatrul popular, teatrul magiar și teatrul comic — institúte private.

Teatrul național sub direcțiunea de acum începe a cultiva cu mai mare avént classicii. Alt cum această îi e menirea. E interesant, că teatrul național acum a inscenat o piesă a lui Shakespeare așa zicând necunoscută: Troilus și Cressida. Acum sînt 160 de ani, de când au predat-o ultima órá în Viena. Directorul a modernisat-o ast fel, că ce a fost în ea picant o a prelucrat — érá ce a cugetat că în secul acesta nu ar avea efect, o a lăsat a fară. Alt cum e interesantă. Din această scim, cât de tare simpatisa Shakespeare cu trojenii. Căci până când satirizéză pe Ulisses, Menelaus, Achille și Ajax etc. — pe Hector et c. u-sortes îi înalță. Amorul între persónle classice Troilus și Cressida e modern — érá îmbrăcăminteá prea clasică. Nu ar fi stricat mai multă pânză.

În operă dómnesce Wagner.

Teatrul popular numai piese populare nu cultivă. Se vede că nu au trecut. Aici și în teatrul magiar se cultivă operele engleze cu larmă întru adevér londoneză.

În teatrul comic piesele franceze și picante sînt la rënd. Public mai mult are teatrul acesta — căci și actorii stău pe un pedestal înalt artistic.

Teatrul e pentru oamenii bogăți!

Omul sêrac în tot locul e prăpădit. Dar mai prăpădit e în capitală. În sat, omul sêrac mai capéta câte ceva, când de la Dan, când de la Stan — dar aici e lipsit și străin peste măsură. În sate și orașele nici nu știu oamenii ce e miseria adevérată. Aici se vedé cum mii și mii de oameni trémurá de frig și învinétesc de fôme. Apropiindu-se Crăciunul, sêrbătórea deapropelului, în capitală au început o acțiune spre ajutorarea sêracilor. În strada Podmaniczky ori ce om sêrac, ori de câte ori pe zi, póte capéta o fâlie de pâne. Nime nu-l întreabă cine e, fără primesc pânea. Am fost acolo să ved prăvălia aceea. Ochii mi s'au umplut de lacrimi, vedénd atâta lume de oameni — toți cu câte o fâlie de pâne în mână. Sêrmanii, îmbrucați ca lupii. Eri au împărțit 14 mii de fâlii! Hotelierii și crășmarii zilnic dau fiesce care câte 50—100 de bilete — pentru câte un prânz. Eri au prânzit alt fel vre o 6000 de oameni. Un lăptariú a oferit sêracilor în decurs de o lună, zilnic câte o mie litre de lapte. Alții trimit primăriei bani, cărbuni, lemne etc. E fôrte interesantă hotărîrea cărnătarilor. Aceștia oferă, supă în care și fierb cărnații primăriei — și zilnic încă câte 1000 de cărnați. Ast fel din supă aceea, cu șpuțină faină sau crumpi, primesc de mâncare zilnic vre o 3—4 mii de oameni.

Durere, că între aceia, cari ajutoră pe sêraci nu ved magnați — ci sêracii ajută pe sêraci. Să fim mulțumiți cu puținul sigur — căci milioane de oameni sînt, cari nici atâta nu au.

Pentru surorile preotese mi-am angajat un colaborator de modă, carele în totă luna va scrie despre varietatea ei. Raportul trimis e următorul:

Îmbrăcămîntul de casă.

E ușor a zice să scriú ceva despre modă, care e așa de caprițiosă și variabilă.

Nu-mi este scopul a transplânta mai de parte toate nebuniile modei. Scopul imi este a spune, cum se ne îmbrăcăm conform pungei și stării sociale.

Acésta, damelor, este una dintre cele mai grele cestiuni.

Dintre 100 de dame, de abia affi câte 10, cari știu să se îmbrace frumos.

Cele mai multe dame sînt în aceea opinione greșită, că acasă sînt bune și hainele scóse din modă, învechite. Acesta e fôrte rēu și nedrept. Căci, ôre unde trebuie să fie dama mai frumos îmbrăcată? Ôre nu acasă, înaintea aceluia, carele îi câștigă pânea de tóte zilele prin muncă? Êra nu pe stradă pentru atâta ômenii necunoscuți!

Nu zic eu aceea, că pe stradă să nu fim drăgălaș îmbrăcate. Fără se nu punem tot pondul numai pe hainele de stradă.

Condiția unei haine de casă nu este aceea, că să fie cât de înflorată. Trebuie luată în tot de una în considerare punga. Dama, care singură își lucrăza lucru de casă, aceea să nu-și cósse haine pline cu crețuri și șlep de mētasă. căci s'ar împedeca în ei. O ast fel de damă să-și cósse haina din materiă bună de spălat, căci acesta e frumósă, leștină și drăgălaș cusută, în tot de una spălată și netezită, stă fôrte bine unei dame casnice.

Care e în stare, ca înainte de amiază să nu lucre, aceea pôte să-și cósse și haine de mētasă.

Pestatul.

Învitare de abonament.

Învităm la abonament nou, rugându-ne a renoi cât mai grabnic abonamentul, pentru ca să nu se facă întrerumpere cu spedarea foil.

Prețurile rēman cele vechi și sînt indicate în fruntea foil.

Tot o dată rugăm pe P. T. Domni abonenți, cari sînt în restanța cu abonamentul, să binevoescă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spesele edării foil.

Administrația.

NOUTĂȚI.

Serbători fericite dorim din inimă tuturor amicilor și cetitorilor noștri!

Intru mărirea lui Dumnezeu. După sfințirea bisericii noastre gr. cat. din Murș-Dateș, creștinii buni, ômenii de inimă, — considerând greutățile și spesele împreunate cu edificarea bisericii, pe cum și împrejurările grele ale timpului vitreg — au concurs cu sprijinul material pentru înfrumșetarea sîntei noastre biserici. Pentru aceea în numele acelei sînte biserici aduc tuturor binefăcătorilor maritimoi cea mai ferbinte mulțumită, anume: On. Domn Ioan Boeriu, preot gr. cat. în Mur.-Lechința, care pe lângă sprijinul moral a mai dăruit Icoana Dnii Christos în valóre de 8 cor.; St. Dómne Elena Catona născ. Bucșa, învățătoră în M.-Dateș, care a dăruit s. bisericii 2 feșnice mici pe masa altarului, în valóre de 8 cor.; Sp. Domn notar cercual Szövérdy József și soțiel sale, care a dăruit o cruce mică de argint de china pe masa altarului și 6 luminări mari în valóre de 12—15 coróne; St. Domn Bedőházi Pál din Cuciu, care a donat 21 cor.; St. Domn Dănilă Muntean, notar cercual în Cuciu, care a donat 10 cor. și soția-sa Veturia Muntean, care a donat 3 cor.; Spect. Dómna Zsigmond Ester 12 cor.; Boer József din Cuciu 10 cor.; St. Domn Ioan Catona, mare proprietar în Dateș 10 cor.; On. Domn Valeriu Catona, fost preot și proprietar în M.-Dateș 10 cor.; Dl. Alesandru Crăciunean și soția, proprietar în Ernout 8 cor.; Filon Botezan, proprietar în Orosia 2 cor.; St. Dómna Elena C. Bucșa 4 cor.; Femeile gr. cat. din M.-Dateș 140 cor., în scopul de a se procura un clopot, și

în urmă toți aceia, cari au contribuit la înfrumșetarea bisericii noastre cu feșe de masă, luminari ș. a. Tuturor bine fie-le primită jertfă înainte înaltului tron ceresc. M.-Dateș, 18 Decembre 1900. *Basiliiu Angel* paroch gr. cat.

Din Archidieceșă. Din prilejul serbărilor iubilare ale st. Uniri s'au făcut următoarele promovări: S'au numit *Protopopi actuali*, vice-protopopi: *Simion Pop* în Luna-de-Arieș, *Ștefan Câmpean* Ibașfalău, *Ales. Dobrescu* Sebeșul-săseș și *Ioan Șolnai* K. Polyán. — *Vice-protopop actual* administratorul protop: *Laurențiu Pascu* în D.-St.-Martin. *Parochi*, administratori: *Aureliu Giurea* în Bucerdeavinósă, *Filip Pojar* în Coșlariu, *Samuil Poruș* în Ceannul-deșert. *Jacob Gornea* în Vințul-de-jos, *Aureliu Pop* în Ghiriș, *Ioan Pop* în Ormeniș (Arieș). *Isidor Rus* în Broșteni, *Victor Moldovan* în Veza, *Ieronim Danila* în Buda-telec. *Ioan Pop* în Visuia, *Ioan Șara* în Vulpăr, *Vasiliiu Căndea* în Beșineu. *Georgiu Todor* în Săn-Paul, *Georgiu Șerban* Smig, *Iosif Florian* în Sălicea, *Basiliiu Vlussa* în Budiu, *Ioan Bozdoc* în Cicad, *Macaveiu Groze* în Cooc, *Ioan Boer* în Lechința-de-Murș, *Ioan Mera* în Șeica-mică, *Ștefan Boroș* în Csit-Szt.-Iván, *Vasiliiu Tătar* în Kebele-Szt.-Iván, *Ioan Pop* în Filpișul-mare, *Aureliu Dumbravă* în Habic, *Vasiliiu Scridon* în Șerbeni, *Ioan Magda* în Ciugud, *Ioan Popas* în Presaca-de-Secaș, *Mihaiu Mărginean* în Ungurel, *Alexiu Lazar* în Alamor. *Demetriu Clain* în Brad, *Dionisiu Aron* în Gura-riului, *Mărian Păculea* în Stenea, *Simion Luca* în Mischiu, *Alosandru Bene* în Petridul-de-mijloc, *Ștefan Mezei*, Petridul-de-sus, *Georgiu Modorcea* în Grid, *Ioan Crișan jun.* Ohaba (Fogaras). Tot cu acest prilej au fost distinsi și titlul de *vice-protopopi*: *Alesandru Ternovean* în G.-Hodac, *Georgiu Boeriu* în Ciugudul-de-jos, *Augustin Cosma* în Feiurd, *Demetriu Metea* în Acintiș, *Demetriu Aron* în Cichindeal, *Vasiliiu Pop Masca* în Beiș. Afară de acestia: *Aurel Pascu*, admin. în Aindal-de-sus. *Trăian Fodor*, în Cacova, *Basiliiu Morariu*, în Vale. distr. protop. Aiud, *Iuliu Iian*, cooper. în Grind, distr. Uioara, *Ioan Simoc jun.*, în Restolțul-mare, distr. Almaș, au fost numiți *parochi*, ér *Ioan Birlea*, cooper. paroch. în Mogoș-Coșocani, a fost numit *administrator parochial*.

Sciri personale. Escel. Sa Episcopul *Dr. Ioan Szabó* — după cum se comunică prin cerculariul nr. 37, a fost primit la 31 Oct. n. 1900. de Sfinția Sa Papa Leo, căruia i-a prezentat omagiul său și l'a asigurat de alipirea și fidelitatea întregii diecese, guvernate de dînsul. Sfinția Sa a primit cu bucurie expresia acestor sentimente și a dat binecuvîntarea apostolică clerului și tuturor credincioșilor din acesta diecesă.

Liturgia română în Viena: Ni se serie din Viena, cumcă Duminecă în 6 Jan. n. se va celebra liturgia română în biserica gr. cat. s. Barbara (I Postgasse Nr. 8—10) pentru ultima ôră la 8^{1/2}; iar din ziua de Crăciun începînd în fie care Duminecă și Sărbătore se va sluji romănesc de la 9—10 ôre. Cântările le va esecuta în tot de una corul tinerimei academice.

O instituțiune folositoare. Pentru administrarea mai ușoră a realităților fondurilor și fundațiunilor archidieceșane, Vener. Capitlu Mitropolitan a înființat un nou oficiolat sub numirea: *Administrațiunea centrală capitulară*, care e în strînsă legătură cu Cassa centrală. Amîndouă oficiile acestea sînt așezate în casa capitulară Nro 6. lângă Curtea mitropolitană. Președinte e și aci Rev. *Ioan M. Moldovan*, inspector Rsmi *Dr. Vasile Hossu*, insp. adj. inter. Rsmi *Dr. Victor Szmigelski*, actnar *Alesiu Pop*. Personalul atașat acestui oficiu sînt: *David Radeș*, forestier, *Ioan Marele*, provisor Sâncel, *Trăian Stoia*, provisor Petrifalău, *Ioan Pușcaș*, provisor Veza, *Ioan Borz* și *Niculăe Aghîrbician*, vigili silvanali.

Concert. Tinerimea română din Oradea-Mare aranjază: concert și teatru urmat de dans la 24. Januarie st. n. 1901. în sala cea mare a hotelului „Arborele verde.” pentru ajutorarea ștudentilor lipsiți și augmentarea fondului tinerimei române din loc.

Serata Casinei din Blas. Dumineca trecută s'a ținut serata a treia. Public a fost mai mult, ca altă dată. A disertat dl prof. *Dr. Ioan Rațiu*, făcînd mai multe „pre-umbări” prin vastul camp al esteticei. Disertația întretesută cu potrivite esempie a fost ascultată cu atențiune și dl Rațiu rēsplătit cu vii aplause. A urmat apoi dl *Traian Erdélyi*, care a declamat naționala poesie a lui Alesandru: „Eroii de la Plevna”. Dnul Erdélyi a încăntat pe toți priu sentimentul și îngrijirea deosebită, ce a pus în această declamație. Par că recitînd poesia vorbea din sufletele noastre. Ne place a crede, că vom avé deliciul, de a auți pe dl Erdélyi și altă dată. Afară de program a mai cetit dl profesor *Valeriu Suciú* un humoresc, în care face o mulțime de alusii potrivite, descriind pătăniile chiar ale unul profesor de estetică. Lectura aceasta a strînit mult ris.

Ziaristic. Dl. T. V. Păcățian, șef redactorul „Tribunei,” trecînd în aceeași calitate la „Telegraful,” direcțiunea institutului „Tipografia” a incredințat conducerea ziarului dnii *Silvestru Moldovan*.

Ziare nouă. Primum următorul comunicat: Din incredințarea mai multor aderenți ai partidului național român, întrușiți la 25 Decembre a. tr. în Lugos, vè aducem la cunoștință, că începînd cu 1-a Ianuar v. 1901 va apăre la Lugos în editura Dnii *Dr. Valeriu Branice* un ziar național cu numele „Drapelul”, menit să apere interesele naționale ale poporului, român, curat în principii și onest în esecutivă, strict pe basa programului național din 1881. Ziarul „Drapelul” va apăre la început numai de 2 ori pe săptămână, Miercuri și Sămbătă. éra prețul abonamentului va fi 12 coróne pe an. — „Activitatea” se va chema un nou ziar, care va apăre de la 1. Ianuar v. în Orăștie sub direcția dnii *Aurel Muntean*.

Avis. Încurajați fiind de sprijinul pătinitor al publicului romănesc, vom continua și mai departe cu edarea *Revistei ilustrate*, carea cu începutul anului venitoriu intră în al patrulea an al esintinței sale. Vom susținea același program ca și în trecut, vom reproduce număróse ilustrații esecutate cele mai multe de cincografii curții imperiale din Viena, și va costa abonamentul numai 2 coróne la jumătate de an, anticipative solvit. Revista va apărea de două ori pe lună în mărime de câte o colă. Cei ce susțin că abonamentele să pot face și pe așteptare ori pe intențiunii, sînt de părere greșită. Revista ilustrată nu se dá la nime numai pe banigata, ce sunt a se trimite la *administrațiunea Revistei ilustrate în Sajó Solymos p. u. Nagy Sajó*.

„Biblioteca clasicilor români” se va numi o serie splendidă de cărți format 8° ce vor apăre în editura instit. „Minerva” din București. Volumul I. va eși îndată după Ss. sərbători și va cuprinde tóte poeziile lui Vasile Alesandru. Prefața e scrisă de dnul Ales. Vlăhuță. Prețul 1 cor. 50 banii Atragem atențiunea tuturor românilor asupra acestei noutăți literare.

Convocare. La 8 Jan. n. a. c. se va ținea adunarea generală a Reuniunii sodalilor români din Cluș în sala de la „Ujvilág.” Începutul precis la 7. sara. După adunare urmază concert, dat de chorul reuniunii.

Neorolog. † *Nicolău Boșian* preot gr. cat. în Tâmpăhaza-Uifalău și-a dat nobilul și blândul său suflet în mânia Creatorului în 25 Decembre n. 1900. 9 ôre sara, în anul al 28-lea al vieții, al 3-lea al fericitei sale casătorii și al preoției.

† *Iosif Ciobota* vădurariu la domeniul episcopesc din Alba-Julia, a repausat la 31 Dec. 1900. în urma alor două împușcături primite, zice se din greșală, cu ocaziunea unei vînători de capre.

Ștefan Millea, notar pens., membru pe viață al „Asociațiunii transilv.,” epitrop bisericesc etc., s'a mutat la cele vecinice Luni, în 31 Decembre 1900 în etate de 71 ani.

În veci amintirea lor!

PARTE LITERARĂ.

O confesiune

de Sarah Bernhard.

Colo sus în Bretagne, se înalță, căzut în ruină, vechiul castel Vermel, cu turnurile și crestele sale de zid, în jurul cărora singur numai sborâ de cât ciocurile și corbiș. Pustiș și părăginit e și parenul care îl încunjură, căci prin el nu calcă picior de om, nu înflorește nici o floare, și paserile, cu ciripitul lor vesel, înfricate, se ațin de parte de el. Printre zidurile de jumătate sfărmate a curții castelului, cresc într'un belșug luxos, mă-răcini și scâeți, și un miros înădușit, de mușcaș, trece prin totă această clădire derăpănată, asupra căreia domnește o tăcere de mörte.

Aici locuia odinioară, retras de lume și ocolit de toți, bătrânul duce Kirberzoff, la care n'avea nime intrare, de cât singur nepotul său, tinerul conte Robert, un jupe frumos și în flöre, cu părul mörle, buclat și cu ochii negri. Acesta era vioi și vesel, când ședea înse lângă unchiul său, și se uita în ochii aceluia, cari schinteiau neliniștiți, și în cari se ogiinda atăta frică, atăta chin mistuitor, simția cum îl apasă ceva ca și o greutate tainică, și el se dorea afară în aerul liber și curat. Bătrânul nu grăia nici o dată nici un cuvint; el se răsădă mut în jelțul său înalt, înmărmurind cu ochii ațintiți în gol. Lângă el se înalță o columnă de porfir, și deasupra ei o candelă de aur, împodobită cu pietriș scumpe. Ea ardea, și un arap uriaș turna în fie care minut, un picur de oleu, asupra flăcării. Vai lui, dacă și-ar fi nitat și numai o dată, de această datorință a lui, căci ar fi ispășit-o cu mörte.

Era o nörpe de örnă gerösă și sönină. Sus, pe cer, stelele sëmădate de Dumnezeu pe întinderea nesfârșitului univers, schinteiau asemenea unor diamante strălucitoare, și jos pe pământ, durmea câmpia, acoperită de un covor de zăpadă mörle și albă.

Sus, în sala strămoșescă, ședea ducele, mai palid și mai posomorit ca ori când altă dată, și pieptul său, se ridica în suspine ușore.

„Ai dureri?” îl intrăbă cu interes plin de sfială, contele Robert, care ședea lângă el.

Ducele nu răspuse nimic, ci își plecă capul într'o parte, ascultând.

„Nörpe tăcută, nörpe preasfintă!” se auđi din depărtare; înădușit, asemenea unor tonuri din altă lume, și vibrând încet, pătrunse un glas melodios, de clopot, în chilia pustiă, luminată singur numai de candelă.

„Ascultă, Robert, ascultă!” Pentru întâia örä, după douăzeci de ani, eși un cuvint din gura moșneagului, și glasul lui, eși ca din mormint, se izbi răsundând, în păreții gol.

Pe contele Robert înse îl cuprinse o gröză neașteptată.

„Ascultă-mă, Robert!” zise bătrânul cu glas încet și trăgănat, lăsându-și mâna ösösă și grea, pe umărul tinerului. „Am avut o dată un fiöcor. Era tiner, viteaz și cu inimă nobilă. El lubea o fată și voia, să o lee de soție; eu înse m'am öpus la această, fiind că aceea pe care și-a fost ales-o era de condiția de jos, și eu? — eu eram nespuse de ambițios. N'ași fi putut suferi nici când așa o peată pe emblema mea. Eram nebun, băiete, eram nebun! Păzește-te de o așa ambițiune — ea e un păcat de mörte. Bătrânul, istovit de încordarea vorbirii, se lăsă pe spate, suspinând încet; după câte va minute înse, se reculese din nou. „Ea era frumoasă, plină de virtuți, și avea un nume nepătat. I-am oferit bani, dar ea mi-i aruncă la picioare. În mânia mea am lăsat să o prindă și să o arunce într'un turn a castelului. Luni de-arindul am ținut-o tot închisă, și ambițiunea mea se lupta în contra nestrămutatei credințe a îndrăgostitei copile, pe cum se luptă doi inși,

piept la piept, în focul bătăliei. Atunci imi propusei a recurge la un mijloc extrem: copila trebuia să möră. Însuși diavolul mi-a inspirat sacrilegul plan, pe care fără amănare, l'am și executat.

I-am trimis, ca și în numele mirelui ei, o scărșită de funii de mätasă, sfătindu-o să se folosescă de ea, pentru fugă. Cu inimă plină de bucurie și speranță, cădu ea în cursa ce l-am întins.

El tăcu örași, öșofat, apoi continuă, cu o voce surdă: În ascuns am lăsat, să se desfacă de öaltă pietriș, cari împreună cu ferăsta, pentru ca atunci, când fata se va cobori, păretele să se despice, și fugara să se prăbușescă, zdrobită, în curte jos.

Și în nörpea aceea, în care avea să se întimple această — era nörpea de Crăciun — avui un vis bizar. Ridicat de un nor, fui dus prin nesfârșitul univers, până ce ajunsei la un loc, acoperit de niște boltituri puternice. Miliöne de candelă, atirnau de lanțuri de aur; unele luminând strălucitor într'o colöre azur-roșietică, altele pălpăind neliniștite ori stingându-se. Ingeri, îmbrăcați în vestimente albe, frumoșe ca lumina ziliș, țineau strajă celor dintăiș, pe când lângă cele din urmă, niște demoni negri și röl, așteptau cu o poftă sëlbatică momentul în care li se vor stinge flăcările.

„Ce-i asta?” întrebaș spiritul ce sbura pe lângă mine.

„Candelăle acestea sînt sufletele öme-nilor,” răspuse el. „Luminile ce strălucesc așa viu, sînt sufletele copiilor nou-născuți, apărăți de ingerul nevinovăției. Aici veđi sufletele multora, pentru cari spiritul bun și röl se luptă din rășputeri, dar la sfârșitul vieții totuși, mai tot de una învinge spiritul cel bun.”

„Arată-mi candelă mea” mă rugai.

Înșötătorul meu mă duse de parte în jos, și apoi se öpri de o dată. „Uite”, zise el serios. „Acesta-i sufletul tău!”

Trăsăriș de spaimă, căci numai un singur picur de oleu se mai afla încă în lumina vieții mele, de asupra căreia plana un demon posomorit, suflând în flăcără, ca să se stângă mai curënd.

Și de o dată mă simțiș biruit de gröză, de spaimă și — de lășitate, da, de lășitate!

Bătrânul tăcu, ațintindu-și privirea în gol.

„Auđi tu, Robert, ce-ți spun?” începu el din nou. „Lângă mine ardea o candelă, în lumina cea mai curată și strălucitoare și această candelă de aur era păzită de un inger cu aripi albe. Diavolul cel negru înse, sbură până la mine în sus, și-mi șopti ceva în urechi, întâiș încet, apoi tot mai cu înștință. Atunci am smuls o peană din aripa lui, și înmöindu-o în candelă cea plină, am lăsat, ca oleul să cadă picur de picur într'a mea. Când nu a mai fost rămas de cât un singur picur, diavolul voi să mă öpreșcă, dar atunci, un inger cu sabie de foc, se puse de o dată între noi, și zise: „Lasă-i voia liberă, Dumnezeu va judeca asupra lui!” Și ast fel am luat și ultimul picur de oleu.

După ce am făcut-o această, mă cuprinse o frică nespuseă. „A cui e candelă această?” îngănăi eu, arătând spre candelă ce se stîngea.

„E sufletul fiului tău!”

În clipa această se stînsse lumina și ingerul își acoperi fața, öer diavolul scöse un strigat de biruință.

Mă treziș paralizat de frică și scäldat în sudori röl — era ziua albă. De o dată ușa se deschise și servitorii imi puseră la picioare trupul zdrobit bucăți al unui tiner și al unei fete. Tinerul — era fiul meu! El voi să-mi steie iubitel sale într'ajutor la fugă, și ast fel împărți sörtea, pe care eu l-am fost pregătit-o ei.

„Auđi tu, Robert, ce-ți spun? Acesta s'a întimplat înainte cu douăzeci de ani,

în nörpea de Crăciun, în nörpea cea sfintă a Domnului! Din öra aceea amuți gura mea, și eu n'am mai putut afla ödihnă!”

Moșneagul scöse un geamët profund și înădușit; tinerul ședea înse tăcut, uitându-se plin de frică și compătımire tot o dată, în sus, la bătrânul, care se înalțase în totă mărirea stăturii sale.

„Tu băiete, mi-ai auđit mărturisirea, acum în sfârșit voiți putea muri! Dar öra erta-va. Dumnezeu din cer, păcatul meu?”

În clipa această începu să sune clopotul capelei din castel, care amuțise pe timp așa îndelungat. Ușa ce conducea din sală, în sus spre aceea, se deschise în laturi, și în fundul bisericii viú luminată, se vedea pruncul Isua, culcat în iesle și încunjurat de ingeri.

Și ducele se ridica, merse șovăind până la ușa și cădu în genunchi. Öer din înălțime se auđi răsundând un glas bländ: „Ascultă, o născutule din țörină! Christos veni în lume, ca să suferă pentru frațiș söl, și muri ca reconciliatoriu ömenimii păcătöse! Mare a fost păcatul tău, dar tu te-ai pocăit și Dumnezeu e milostiv! Möri în pace!”

Atunci bătrânul își întörse capul înapoi și veđu un inger, în vestiment alb, plutind de-asupra candelă de aur, a cărei flăcără ce se stîngea, o strinse la sinul lui, sburând cu ea la ceruri. Öer ducele cădu în brațele tinerului, care îngenuchiase lângă el, rugându-se, și în glas sörbătöresc, ca și cãntată de ingeri, se auđea răsundând din înălțime, vechia și encernica cãntare de Crăciun:

„Nörpe tăcută, nörpe prea sfintă!”

Enea.

Dintr'un jurnal.

E sgomot și gălagie, ris tiner și alergări, sunet de pași sprinteni și ușori. Une ori țipetele se pornesc din töte colturile ca pe vremuri de góna tatarilor și acușă amuțesc, ca de farmece bötörne. Atunci curtea institutului, mărginită de înalte ziduri, în roil ei de pulvere se pare un sfint locaș fără coperiș.

Pedagogul, încet și cu pași rari de bolnav, mäsura lungul curții. Cu fața mută trece pe lângă cei mari, și e de o copilărescă veselie când e printre cei mici. Privind la ei zimbesc, uitând că pedagogul trebuie să fie pururea serios și aspru, că de nu . . . își perde autoritatea . . .

— Dle pedagog! Dle pedagog! Ionescu dintr'ntăia plänge. Zimbetul și seninătatea feței dispare, cu glas aspru îi intrăbă:

— Ce ia-ți făcut?

— Dle noi nu l-am făcut nimic.

— Ionescu, vin'aici! De ce plängi? . . .

Spune micule cine te-a bătut.

Și nu putea vorbi bietul băiat de plänsul cu sughiti.

— Dle eu scii de ce plänge.

— Spune.

— I-a fi dor de casă, Duminecă n'avnt voe să plece acasă.

— Așa e Ionescu?

— Nu Dle! . . . Mie dor de . . .

— De mama?

— De tata . . .

— El las că pe Duminecă rog eu pe dl director să-ți dee voe acasă.

— Nu! . . . A murit! . . .

O lacrimă am zărit în ochii pribeagului pedagog. Cu pași rari ca de bolnav a plecat din nou în lungul curții. Tremurul ușor al buzelor se părea că daș o nuanță fragmentarelor vorbe: Mie dor . . . casă . . . tată . . . mamă . . .

L. R.

Lilith

— Novelă de J. Lemaitre. —

I.

„Dacă s'a născut Isus în Vifleimul Iudei în zilele lui Irod împărat, eti Filosofii de la răsărit au venit în Ierusalim zicând: unde este împăratul Jidovilor, cel ce s'a născut? că am văzut steaua lui la răsărit și am venit să ne închinăm lui. Și auzind Irod împăratul s'a turburat . . . și adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului, au întrebat de la ei: unde este să se nască Christos? Era ei au zis lui: în Vifleemul Iudei!

Atunci Irod intru ascunșchemând pe Filosofii, i-au întrebat cu amăruntul de vremea intru carea s'au arătat steaua. Și trimițându-i pe ei în Vifleim au zis: mergeți și întrebați cu deadinsul de prunc, și dacă îl veți afla să-mi faceți scire, ca să vin și eu să mă închin lui. Era ei ascultând pe împăratul s'au dus: și eti steaua care o văduse la răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit și a stătat de-asupra unde era pruncul Și luând scire în vis, ca să nu se întorcă la Irod, pe altă cale s'au dus la țara sa.“

Era Irod vădend că l'au batjocorit Filosofii s'a mâniat cu mânie foarte mare.

II.

Lilith, tinera fată a lui Irod împăratul, ședea fantasând în locul ei de odihnă cel purpurat. Selava saracena Noun, apăra de musce fruntea stăpânei sale; ér Astarath, bătrâna pisică dormita la picioarele tinerei.

Lilith era de 15 ani. Lumina ochilor ei era curată și adencă, ca și apa mării, ér buzele ei erau ca florea de hibiscus.

Lilith se cugeta la mama sa, la împărătesa Marianna, pe carea o perduse tare de mult. Lilith nu bănuia, că chiar tatăl său Irod a ucis pe mama sa — din jelsie. Scia înse, că Irod păstra și acum cu grije trupul înbalsamat al Mariannei.

După aceea cugetul ei s'a reintors la tatăl său, la Irod împăratul, carele în continuu era indispus și morbos. Se întâmpla și aceea, că împăratul se închidea în chilia lui și cei ce mergeau pe acolo auziau suspinele și vaetele lui cele dureroșe. În închipuirea lui vedea pe toți aceia, pe cari cu inimă neîndurată i-a trimis la mörte. Și Lilith deși nu avea scire de toate acestea, totuși se temea de tatăl său.

După aceea i-a venit în minte Răscumătorii, pe carele Jidovii cu atâta dor îl așteptă. Eglă, fosta ei doică i-a povestit multe despre Messia, și deși i-a spus că Messia are să fie imperat în locul lui Irod, Lilith totuși doria mult să-l vadă.

În fine a cugetat la micul Hozael, la micul copilăș al Zebondei, sora ei de lapte, carele împreună cu mama sa locuia în Vifleim. Hozael abia dacă va fi fost de un an și Lilith îl iubia foarte mult. Mai în fie care zi înhamând catării la trăsura ei făcută din lemn de cedru, mergea împreună cu Noun în Vifleim ca să vadă pe micul Hozael.

III.

Lilith merse în grădină ca să fantaseze sub umbra marilor sicomori. Aici se întâlni cu bătrânul Zebulon, carele mai înainte a fost căpitan de gardă la Irod. După cum se scie înse, Irod a schimbat pe gardiștii judei cu ostași romani și ast fel bătrânul Zebulon a fost lipsit de slujbă. Fiind înse omul de încredere al regelui, l'a pus inspector peste palatul său.

Bătrânul Zebulon era gârbovit de bătrânețe. Barba îi cădea pe pept și era așa de albă ca zăpada de pe vârful munților. Lilith îl agrăi:

— Pentru ce ești supărat bătrânule Zebulon?

— Eti de ce? Chiar mai adineasori spunea un sutăș, că dimineță la revărsatul zorilor, în urma unui mandat al regelui, toți copiii de partea bărbătească din Vifleim, cari sînt de la doi ani în jos, au să fie uciși.

— Pentru ce?

— Filosofii de la răsărit au raportat regelui că s'a născut Messia. — Și fiind că nu-l pote cunoșce dintre cei alalți copii, împăratul voesce ca toți copiii să fie uciși ca așa nici Messia să nu potă scăpa de mörte.

— Adevărat, zice Lilith; planul e minunat — și după puțină cugetare adause: Ore eu nu l'asți putea vedé?

— Pe cine?

— Pe Messia!

— Cred și eu, dacă aști sci unde se află? Atunci nici regele nu ar omori atâția copii nevinovați.

Lilith își plecă ochii și zise încet:

— Tatăl meu este așa de rău!

După aceea repede întörse vorba în altă parte.

— Și micul Hozael? Ce e cu el?

— Va muri tocmai așa ca și cei alalți, răspunde Zebulon. — Ostașii vor cerceta fie care casă.

— Dar eu știu, că micul Hozael nu pote fi Messia. Cum ar și putea fi? El e doră fiul surorii mele de lapte.

— Cere grație pentru el de la regele.

— Nam curagiū.

După aceea continuă ast fel:

— Voiți lua pe micul Hozael de la mama sa și-l voiți ascunde în chilia mea. Acolo nu vor da de el, pentru că regele tare a rare ori vine la mine.

IV.

Când Lilith ajunse cu trăsura ei din lemn de cedru, în Bethlehem, a mers la Zebonda, sora ei de lapte și îi zise:

— Mi-ar plăcea să-mi petrec cu Hozael. Îl duc cu mine la palat și-l tin acolo o noapte și o zi.

Zebondei nu-i spuse de ceea ce a auzit de la Zebulon, — se temea de regele

A observat înse că fața Zebondei străluce de bucurie.

— Pentru ce te bucuri așa tare?

Zebonda șovăesce un moment apoi răspunde:

— Inima mea se bucură, pentru că ved cât de tare iubesci pe fiul meu.

— Și unde este bărbatul tău?

Zebonda érá-și șiovăi apoi zise:

— S'a dus între munți ca să-și adune ceata.

V.

Noun învălind pe micul Hozael în giolgiu și muselin l'au luat cu sine. Și pe când sorele s'a ascuns la spatele Ierusalimului, Lilith și cu sclava sa ajunseseră la palat.

Sosind în chilie, Lilith a luat pe micul Hozael pe genunchii. Copilul ridea și cu mânuțele lui se arunca după cerceii lungăreți ai fetei de împărat.

Noun, carea ferbea în chilia vecină supă pe sama copilului, de odată intră cu repețiune și zise: vine regele!

Lilith abia avu atâta timp ca să ascundă copilul în coșarcă și să-l acopere cu câte va bucăți de haine de mătășă désă și de catifea.

Întră regele. Ochii lui fierb în sânge ér buzele-l se contrag convulsiv.

Întorcându-se către Lilith îi zise:

— Unde ai fost?

— În Iericon. — Și privi la rege cu ochii ei strălucitori, a căror privire era mai curată ca luciul mării.

— Cât de mult samănă cu ea! murmură Irod.

În acel moment se ande un vaet încet din coșarcă.

— Tac, zise Lilith repedându-se asupra pisicei, carea dormita pe parchet.

Apoi zise regelui:

— Ești trist tată? Te voiți înveseli cu o cântare.

Și apucând citera începu a cânta.

Regele tot întruna murmură:

— Oh, acesta voce . . . acesta voce . . .

Și fugi din chilie, pentru că ochii și vocea copilei îi aduceau aminte ochii și vocea Mariannei.

VI.

Mai târziu Lilith merse în grădină unde se întâlni cu Zebulon, carele plângea dureros.

— Pentru ce plângi bătrânule Zebulon?

— Plâng frumoșă fată de împărat, pentru că împăratul voesce să ucidă pe Messia.

— Apoi dacă el e Messia, mâna omenească nu pote să-l facă nici o stricăciune.

— Dumnezeu să-l scutescă! — zise Zebulon. Dar ascultă-mé, tu care ești așa de bună și atât de nobilă, ai putea face atenți pe părinții pruncului dumnezeesc despre pericolul ce-l amenință!

— Dar unde îi voiți afla?

— În Vifleim; ómenii te vor îndrepta.

— Întru adevăr óre el e Messia?

— El e! zise Zebulon, profetiile au procoit că în Vifleim să va nasce și filosofii de la răsărit i-au vădut steaua lui.

— Frumos copil trebuie să fie!

— Scris este, că între toți muritorii el are să fie cel mai frumos.

— Mé duc în Vifleim, zise Lilith.

VII.

Când s'a întunecat, Lilith era îmbrăcată și învăluită în un vél negru. Sub vél podóbele ei străluceau pe cum strălucesc stelele pe ceriū — Și Lilith era asemenea nopții. Numele ei în limba evrească însemnă *noapte*. — Dimpreună cu sclava ei s'a furișat afară din palat.

VIII.

Când a intrat Lilith la Zebonda, acesta împreună cu bărbatul său se rugau cu multă evlavie. Amândoi erau tare veseli.

— Hozael e bine, zise Lilith: mâne vi-l aduc înapoi. — Înse fiind că voi ști unde este Messia, conduceți-mé la el. Pentru aceea am venit ca să mă închin lui.

Methuel fiind om simplu, numai atâta putu zice:

— Să mergem la el.

IX.

Când Lilith a vădut pe Messia, la privire a cređut că și acesta e numai un copil ca și cei alalți copii.

Înse când a pășit mai aproape de el, lumina dumnezească, carea strălucea din ochii copilului, i-a pėtruns inima. Numai atunci a băgat de samă, că ieslea străluce de lumină, numai din lumina ce se revărsa din ochii copilului.

Și Lilith zise către tinera mamă:

— Cum și-e numele?

— Miryam.

— Și numele copilului?

— Isus.

— Admirabil copil! Îmi dați voe să-l sărut?

— Da!

Și Lilith să pleacă asupra copilului și-l sărută pe frunte. — Miryam s'a supărat întru inima sa pentru că fata de împărat nu a căđut în genunchii înaintea copilului.

— Acest copil așa dară e Răscumătorii?

— Da.

— Și el va fi împăratul judeilor?

— Dumnezeu pentru aceea l'a timis pe pământ.

— Inse atunci va cauza război, va vrsa sânge și va răsturna pe Irod de pe tronul lui.

— Nu, zise Miryam, pentru că împărăția lui nu e din lumea aceasta. Nu va avea nici gardiști, nici miliție, nici palate și nici tesauri lumesci. Nu va stringe dare, ci va trăi sărac ca pescarii de pe țărmul lacului Genezarethului. Va fi sprijinitorul săracilor și a celor suferitori. Va vindeca pe cei bolnavi și va mângâia pe cei întristați. Va vesti dreptate pe pământ și nu va domni peste trupuri, ci va fi Domnul sufletelor! Va suferi pentru noi și el va fi împăratul lacrimilor, al bunătății și al iertării de păcate.

— Și el va fi iubirea. Și el va avea și tron.

— Vezi, zise Lilith.

— Inse acest tron va fi crucea. Va muri pe cruce ca să rescumpere lumea de păcate, ca să rescumpere pe oameni de greșele lor, ca să-i primască în grația lui Dumnezeu.

Lilith ascultă ulmită. După aceea se întorce cătră iesle. Pruncul dumnezeesc privea la ea, și fata de împărat, sub influința privirei dumnezeesci, se aruncă în genunchi.

— Aceasta mie nici odată nu mi-ai spus-o.

Solava încă stând în genuchi plângea cu hohot.

— Am auzit, că Irod împăratul caută pe Messia ca să-l omore, zise după aceea Lilith. Luați asinul acesta și vă duceți de aici.

X.

Pe căi serpentine de-a-curmezisul: Isus și Maria și Iosif, Lilith și femeia neagră, au ajuns până în pustie.

— Aici trebuie să ne despărțim de olaltă, zise fata de împărat. Aduceți-vă aminte de mine.

Și Miryam așezându-se pe asinul, pe care îl conducea Iosif, a luat în brațele sale pe micul Isus și a pornit pe drumul ce ducea în dreapta; Lilith cu ochii săi urmări lumina cea strălucitoare, carea încunjura fruntea copilului dumnezeesc.

Și pe când această lumină a dispărut de odată între sicomori, în aceeași minută din stînga s'a auzit rinchezare de cai: o companie de ostași romani se grăbiau cătră Vifleim.

XI.

Și fie care scie, că Lilith a fost una dintre acele femei sfinte, cari au urmat pe Isus și că micul Hozael a fost cel dintâiu ucenic al Mântuitorului.

Solovăstru, în 10 Decembrie 1900.

Gregoriu Nistor

Cuvînt la noul secol!

Un veac nou ne stă în față:
Secolul redeseptării —
Și din patru părți a zării
Răsar neamuri pe pământ
Și privind spre cerul sfînt
Își cer dreptul la viață;

Și în mîi și mîi de graiuri
Prea puternic Dumnezeu!
Toți își zic: „și io-'s al tău“ —
De la răsărit de soare, până colo la Apus
Amintirea Ta s'a dus
Peste Mări și peste plaiuri.

Ce măreață priveșce!
Câte neamuri sînt în lume
Își au limbă, lege, nume,
Își au patria lor dragă
De care viața și leagă
Cât nici mărtea să nu-i mișce.

O iubire ai cu toți, —
Și o ură ne 'mpăcată;
Cu iubire spre cer cată —
Și spre a neamului mărire
Și a patriei fericire, —
Își urăsc pe toți despoții.

Spre a putea ajunge la fîntă
Îngrijitu-te-ai Părinte!
Și prin fapte și cuvinte,
Și profeti ne-ai dat și lege
Și-acum lumea pôte-alege
Care-i voia ta cea sfîntă.

Când e noapte neagră — adîncă
De își perd drumășii calea
Luminezi întrégă valea
Și-i conduci ca 'n ziua mare
Fără punți îi treci prin mare
Și isvorești riuri din stîncă.

Și-acum stăm în a ta față
Mîi și țarăși mîi de neamuri
Ca și frunzele prin ramuri,
Și ca spicele 'n câmpie
Ne prosternem Dîmne ție!
Cerînd dreptul la viață.

Noi Românii am fost o flóre
Răsădită de-a ta mîna
Chiar din Roma cea bătrîna,
Și ne-ai copleșit streinii
Buruienile și spinii
Gata, gata să ne omore.

Limba noastră e cea mai dulce
Dintre câte sînt în lume,
Cel mai mîndru al nostru nume
Doina noastră dulce miere
În ea aflăm mîngîiere
Și speranța ne străluce.

Legea noastră ne 'ncântă
Și ținem la ea cu toți,
Nu ne-o vor răpi despoții,
Pentru ea-am răbdat ocară
Și viață mult amară
Și-am păstrat-o, că ni-i sfîntă.

Și acum cu umilită
Ne rugăm cucernic ție!
Dă-ne brațu-ți de țarie
Șîntre noi să stăpînescă
Dulcea dragoste frățescă
Și s'avem în noi credință.

Dîmne! noi ție-o spunem ție:
Nu vrem să domnim peste-alții
Vrem să fim cu toți ca frații,
Dar nici vrem să ne domnescă
Vre-o putere omenescă,
Fie, ori cine să fie!

Țara să ne fie vrem
Mamă sinceră și bună
Ce copiii își adună
Lângă sin, dându-și chiar sinul,
Și voim să fim stăpînul
Preste vrerile ce avem.

Și-acum stînd în a ta față
Cu alte mîi și mîi de neamuri
Cum stau frunzele prin ramuri
Ca și spicele în câmpie
Ne prosternem Dîmne ție!
Cerînd dreptul la viață:

Vrem să stăpînim pămîntul
Cel lăsat din moși-strămoși
Din secolii întunecoși,
Și în secolul ce vine
Și'n cei alafți după sine
Iată! acesta ni-i cuvîntul.

Boziașii 1901.

V. B. Muntelescu.

La începutul secolului XX

La 31 Decembrie, când clopotul va suna meul nopții, noi trecem în secolul al XX-lea; se înțelege, de cumva orologiul va umbla bine. Observația aceasta va îndemna pôte că vre-un cetitor să facă contra observația: Ei, dar orologiul bate în fie care oraș alt fel! În care oraș se începe așa dar mai întâiu secolul cel nou, sau timp e cel hotărîtor? Răspunsul la aceasta e: Pentru fie care om se începe secolul al XX-lea atunci, cînd timpul mijlociu 'al locului său face 31 Decembrie 1900, 24^h 0^m 0^s. De vreme ce inse timpul mijlociu al locului variază după meridianul, sub care ne aflăm, așa și secolul al XX-lea pentru diferitele popore se va începe diferit.

Mai întâiu intră în secolul cel nou locuitorii insulelor Fidși, căci ei vor avea deja Marti, în vreme ce restul lumii are încă Lună. În același timp, în Melbourne șed încă oamenii veseli împreună și mai ciocnesc pocale așteptînd secolul cel nou, căci la ei sînt abia 10^h sîra. În Manila, unde orologiul arată încă numai cam 8^h, pôte că tocmai se pun la cină. În Calcutta, unde brișii prînzesc tîrziu, șed oamenii la prînzul lor de la 6 ore, pe cînd tot atunci locuitorii din Alexandria, unde în același timp sînt 2^h, își dorm somnul de după prînz. În London, clopotul numit Big-Ben tocmai anunță amezăzi și notabili merg — la dejun! Dincolo de „lacul cel mare“, în Rio de Janeiro, casă oficialii în birourile lor, de ore ce sînt abia 9^h înainte de ameză și pînă la sfîrșirea orelor de oficiu este o vecinicie! În New-york dejună toți cel ce se scolă de dimineță și au deja apetit pe la 7^h, în vreme ce, conșoții lor din New-Orleans (6^h) tocmai părăsesc caldele pene, în cari, la rîndul lor, locuitorii din San-Francisco încă dorm dulce. Pentru că acolo încă nu sînt 4^h dimineță, așa dară un timp, în care cel mult nisce bețivi, cari silesc în spre casă, dau viață stradelor. În insulele polynesice totul zace în somn adînc. De tot curios stă inse lucrul cu locuitorii din insula Taviuni, aparținătoare grupei de insule Fidși. De vreme ce adevă Meridianul 180 trece prin mijlocul ei, locuitorii din partea ostică au revărsatul zilei ultime din secolul al XIX-lea, pe cînd vecinii lor din partea vestică, în același timp, ved deja revărsatul zilei prime din secolul al XX-lea. Prin urmare se pôte întîmpla următorul caz hazliu: pörabil, că vre-o colibă ore care din Taviuni să zacă pe meridianul 180. Dacă acum în această colibă un locuitor dörme în colțul ostic, er un altul în cel vestic, atunci acest din urmă intră deja în secolul al XX-lea, în același timp, în care cel dintăiu se află încă în secolul al XIX-lea. De cumva aceștia doi sînt din întîmplare gemeni, cari au vödut lumina zilei în noptea de anul nou, atunci insulanul, care dörme în partea vestică, ar fi cu un an mai bătrân de cät fratele său gemen: ar sta inse în puterea sa, să se întinerescă numai de cät, dacă s'ar scula și ar face căți-va pași spre răsărit. În același chip ar puté face, să serbeze de două ori atät ziua născerii sale cät și începutul secolului al XX-lea, și 24 ore în urmă să facă tot același lucru în colțul ostic al colibei. Er de cum-va s'ar întinde de alungul, acurat pe linia meridiană, atunci lucrul s'ar

complica nițel: pentru că atunci cu un ochi ar reprivi în secolul (între noi fie zis, miserabil) al XIX-lea, pe când cu ochiul celalalt plin de încredere (speranța dor nu părăsește ne om nici odată) ar privi în secolul al XX-lea. De cum-va amintiți gemeni s'ar pune la masă, ca să scrie o epistolă (un lucru puțin probabil în Taviani) și de cum-va meridianul 180 ar înjumătăți masa chiar în două, atunci ar avea loc curiosul caz, că dintre cei doi frați, ce-și stau față în față, acela, care e întors cu fața în spre nord, trebuie să-și dateze în chip corect epistola din 31 Decembrie 1900, pe când visa-vis ni s'ău, care e întors cu fața spre sud poate deja să scrie datul din 1 Ianuar 1901. De ore-ce m'ana drăpță, care scrie, a ambilor, se află în doi secli deosebiți.

În speranță, că aceste meditațiuni actuale, nu vor fi plictisit pe cetitorii noștri, terminăm strigându-le un puternic: *Prosit secolul al XX-lea!*

In jalea mea . . .

*În jalea mea nemărginită,
În dorul meu fără hotar,
La tine alerg mamă iubită,
Să-mi plâng al inimei amar.*

*Căci nu găsesc în lumea mare,
Pe-ntinsul tristului pământ,
Dureri mele alinare
De cât la scumpul tău mormint.*

*Acolo merg să-mi plâng durerea
În zori de zi, ș'amurg de sară,
Și ca să-mi recâștig puterea
Să port a vieții grea povară!*

*Când stai privind prin deasa ceață
La ceriță — din zări îndepărtate,
Par' că-mi zimbești ca în viață
Cu o nespusă bunătate.*

*La tine alerg mamă iubită,
Să-mi plâng al inimei amar,
În jalea mea nemărginită,
Și-n dorul meu fără hotar!*

Alba-Iulia.

Toll.

Sfârșit de veac.

Sórele! . . . Sórele!

Ibsen.

În cartea cea mare a lumii se întorce o pagină: veacul al XIX-lea, veacul luminii se stinge.

Abia un trecător joc de colorii mai înviorază bolta cerului — un gradios apus de sóre — apoi umbrele se ridică din adiacuri de văl, luând lumea în stăpânire.

A fost — nu mai este!

Fără alai și fără lacrimi îl îngropăm; rugăciuni și cântări de înmormintare nu îl întovărășesc în drumul din urmă, nici chiar cruce nu-l vom pune la căpățiiu.

Și când privim acest mormint părăsit, clatinăm din cap înduioșati, gândindu-ne, că cea mai frumoasă parte a vieții noastre e îngropată sub el.

Bătrânii își îngropă amintirile, zilele de însuflețire și de muncă; tinerii, visurile; copiii, — ei bieții nu sciu ce îngropă — cea mai scumpă podobă a sufletului: nevinovăția.

Și ce iluzii aveam, Dómne, bieții copii ai veacului luminii!

„Lumină . . . mai multă lumină!“

Cuvintele lui Goethe au ajuns a fi devisa a veacului. Veacul luminii!

O sfortare uriașă a spiritului omenesc caracterisează secolul al XIX-lea.

Și am fi nedrepti, dacă nu am recunoșce frumósele progrese, ce s'au făcut. Veacul a făcut progrese uriașe pe terenul sciintelor naturale de exemplu; e un veac al deservirșitelor invenții *technice*.

Dar atâta tot.

A răspndit o lumină intensă; dar lumina aceea a fost *artificială*: a luminat, dar nu a încălzit.

Cum am rămas cu marile probleme ale omenimei?

Cum am rămas cu geuerósele principii ale revoluției franceze?

Libertatea?

Da, sintem mai liberi în aparență. De fapt sintem mult mai încātușati, ca la începutul veacului.

Nu înțeleg aici oprimarea politică. Nici n'o să mă provoc la rășboin din Africa de Sud, când singur acesta e de ajuns să desfida simțul — nu zic de libertate — ci de *umanitate* al Europei întregi.

Înțeleg înse complexitatea cătușelor, cari ne leagă mâinile și picioarele la fie care paș. Libertatea veacului nostru e o libertate exterioră: o formă golă, lipsită de fond. Și ce folos de formă? . . . Ce folos de aparință, carea în urma urmei nu contribuie, de cât întru a ridiculisa realitatea? Trăim zilnic o serie de manifestațiuni contrare convingerii noastre; încetul cu încetul glasul convingerii tace și trăim viața într'un fel de inconștientă mecanică. Da, filii luminați ai veacului luminii au ajuns nise mecanisme — au ajuns a trăi viața cum nu o vor — și abia câte un biet visător de mai gândește la viață „cum ar fi să fie“.

În „Minciuni convenționale“ Max Norda precisează în câte-va șire antitesa omului-individ și a omului-social: „Pesimismul ómenilor serioși și scepticismul celor ușoratici e o urmare a contrastului dintre întocmirile sociale de azi și convingerile noastre“.

Egalitatea?

„Nu mai există deosebire între om și om, toți sintem egali, toți avem același drept la fericire“ . . .

Unde am auzit frazele acestea? Póte în ceva întrunire socialistă, póte le-am cetit în vre-un articol de fond. . .

Da . . . egalitatea noastră există în întruniri socialiste, în articoli de fond, în articoli de lege.

Dar în viață?

Tu favoritele ai sorții, care ai singur norocul orb, de a fi cădut în bogăția adunată de alții, spune nu zimbesci a batjocură, când un muncitor s'arac ar ave aerul a să pune alătura cu tine?

Și d-ta, drăgălașă dómna, care strălucesci de m'etasă și diamante, spune, nu îți spell cu îngrijire mâna, de câte ori vre-o umilită slugă ți-o sărută?

Spune muncitorule cinstit și s'arac, dacă *stăpânul tău* s'ar cobori în lăcașul tău umilit și ți-ar zice: „vino să-ți dau și ție o sfărmitură din prisosul bogăției mele“ — spune nu ți-s'ar păré, că stăpânul te ia în bătaie de joc?

Și voi toți, cari vă umiliți și vă tiriți înaintea mai marilor vostri, cari priviți cu slugarnică smerenie înainte și cu suveran dispreț *înapoi* spuneți, dacă sintem în veacul egalității?

Er cât pentru Frățietate — să n'o batjocorim la acest loc; destul o batjocorim în viață!

*

Umanitarele principii au dat faliment. Și era natural să dee faliment, când luptătorii au trecut cu vederea *isvorul*, din care au răsărit ele.

Înainte cu opt-spre-zece veacuri de Voltairii, Dideroții și D'Alamberii Franței, Evangelia vestia principiile acestea umanitare.

Și revoluția franceză a călcat Evangelia în picioare!

A risipit și a nimicint întreaga clădire a omenimei, voind să zidescă o altă lume din ruine.

Rațiunea a fost ridicată la trépta zei-tății. Când ómenii au ajuns a pretinde ca „Dumnezeu să-și iscălescă dimisia“, involuntar au trebuit să se zeifice pe sine însuși.

Și s'a pornit curentul ateu cu întreaga lui furie.

Nu mai era lipsă de *rați*, deci trebuia să se înființeze *raii* pămîntesc, în care toți ómenii vor fi frați și vor fi fericiti pe pămînt, fără a mai ave trebuință de fericirea de dincolo.

Un vis frumos — un vis efemer — o fericire pămîntescă!

Cu toți alergau după acesta fantómă eterică și toți muriau înainte de a o ajunge.

Înainte! înainte! . . .

Și filii veacului luminii alergau orbiș . . . când și când rămânea câte unul în drum . . . celalalt trecea peste trupul lui înainte. . .

Lupta pentru esistență — lupta după fericire!

Ici colo se opria câte un *obosit*, privind cu părere de réu în urmă-i; se întreba, pentru ce acesta gónă nebună, și pentru ce e viața, dacă cu mórtea totul s'a s'f'rșit?

Pentru ce?

Și mintea cea „zeificată“ nu putea să-și resólve problema, în vreme, ce în jurul lui lupta decurgea tot mai aprinsă, tot mai desnădăjduită.

Înainte . . . înainte . . .

*

Zeificarea rațiunii a dat faliment; visul despre o fericire pămîntescă s'a spulberat și el. Auzim glasuri cari vorbesc despre „un *nou ideal*“.

În realitate nu este de cât *vechiul ideal* al Scripturii.

Și idealul acesta începe a-și reocupa terenul, încetul cu încetul.

Față de literatura decadentă a apusului se pornesc curentul sánatos de la răsărit.

Bătrânul Tolstoi cetesce Scriptura și lumea ascultă uimită o poveste, aprópe uitată.

Și ascultându-l ne aducem aminte, cât de zádarnică a fost întreaga activitate a veacului, când el a negles și a omorít partea cea mai nobilă a noastră: inima.

Da, inima!

*

Îmi vine în minte o scenă din Ibsen.

Pe patul de mórte Oswald se sbate în dureri. După o viață de desfrú, móre fără nici o mângăiere. E tiner încă, și dacă ar mai putea trăi, ar duce o altă viață. Tremurând își întinde brațele, cerénd:

Sórele, sórele, dá-mi sórele mamă!

Mamă-sa îl privesce cu grózá, credénd, că alucinează. Și bolnavul cu sfortarea din urmă întinde încă odată mâinile:

— Sórele . . . sórele . . .

O scenă simbolică, de tótă frumșeța!

Și dacă am fi destul de sincer, am înțelege, că nici noi nu sintem de cât nise Oswaldi în miniatură.

Veacul ce móre, orí cât de multă lumină ne-ar fi dat; în privința *inimei* ne-a negles cu deservirșire. O desechilibrare între minte și inimă ne caracterisează.

Și noi sintem *bolnavi* . . . inconșcient dorim o lume mai bună, fără să ne dăm séma, că noi însine nu sintem destul de buni.

Vlahuță viséază „un grandios răsărit de sóre peste o lume și o viață nouă“ . . . și mai vedem în depártările zării, cum cerul se luminează . . . și dornici ne întindem mâinile ca și Oswald:

— Sórele . . . sórele . . .

Budapesta.

Al. Ciura.

Mama sfintului Augustin.

XI.

(Continuare.)

Dar e de lipsă se ascultăm de la el însuși istorisirea amănunțită a acestor descoperiri fericite, amestecate încă cu atâtea puncte de umbră, în cât se mai recere un descoperitoriu. — și se învățăm chiar de la el cum se pregătesc unele suflete pentru creștinism:

„În aceste cărți am cetit, ce e drept nu chiar cu aceste cuvinte, luse tot în acest înțeles basat pe multe argumente, că: „Întru început era Cuvîntul, și Cuvîntul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvîntul“, că „tote printr'însul s'au făcut, și fără de dînsul nimic nu s'a făcut, ce s'a făcut. Într'însul era viața și viața era lumina omenilor; și lumina întru întunec lumină, și întunecul nu a cuprins“; și că sufletul omului deși mărturisesc despre lumină nu el e lumina, ci Cuvîntul lui Dumnezeu, carele e Dumnezeu „lumina cea adevărată, carea luminează pe tot omul ce vine în lume. În lume era, și lumea printr'însul s'a făcut, și lumea pe el nu l'a cunoscut.“

„Etă ce am cetit în aceste cărți.“ Adecă el a vădut începutul sublim al sfintului Ioan: „Întru început era Cuvîntul“.

„Dar această nu am cetit-o — continuă Augustin — că „întru ale sale a venit, și ai săi pe dînsul nu l'au primit, li-a dat putere, ca să fie fiu lui Dumnezeu, celor, ce cred întru numele lui.“ Am mai cetit încă, că Cuvîntul, care e Dumnezeu, nu s'a născut „din sânge, nici din poftă trupescă, nici din poftă barbătescă, ci de la Dumnezeu s'a născut; — dar că Cuvîntul s'a întrupat și a locuit între noi — această încă n'am aflat-o acolo. În multe locuri, în diferite variațiuni am aflat în aceste cărți că „Fiul fiind în forma lui Dumnezeu, nu a considerat de ceva răpire, că e egal cu Dumnezeu, pentru că după natură e una cu el.“¹⁾ Inse, că s'a eshauriat, îmbrăcând vestmint servil, s'a făcut asemenea omenilor, și la exterior ér ca și omenii; că s'a umilit fiind supus până la moarte, și încă până la moartea pe cruce. (Filip. 2. 6. 8.) . . . acestea nu ni le-a spus acelea cărți.

Maî spun ele, că Fiul Tău unul născut, în esență e imutabil, înainte de toate și peste toate timpurile, și cu Tine într'o formă etern; că sufletele, cari căeră fericirea, trebuie să primescă din plinirea lui (Ioan 1. 16) ca să fie fericite; și se participe la înțelepciunea care rămâne în el, ca să fie înțelepte Inse că Christos a murit la timpul său pentru cei păcătoși, că Tu o Dumnezeule nici pe Fiul Tău nu l'ai cruțat ci l'ai dat pentru noi toți, despre acestea cărțile acelea nu spun nimic. Le-ai ascuns acestea dinaintea filosofilor și le-ai descoperit pruncilor, ca se mērgă la El, cei ce se osteneșe și sint împovărați spre a-l ușura; pentru că e blând și cu inimă umilită; conduce pe cei umiliți în judecată și pe cei blânzi îi învăță în căile sale.“²⁾

Va să zică, cetind Augustin cărțile lui Plato, ce e drept un a aflat în ele nemărginita iubire și umilire a Cuvîntului, a aflat înse mărirea, născerea din etern și strălucirea Lui în toate sufletele, a căror lumină adevărată El e. Tresărirea de bucuria simțită în etate de nouă-spre-zece ani, când cetise cartea lui Cicero „*Hortensius*“ se repeți acum dór cu mai multă vioiciune, pentru că sufletul lui era acum mai liber și Plato îi arătă sufletele mai pe sus, mai la înălțime, de cât Cicero. Augustin fu răpit!

„Privit în adâncul inimei mele și vădui strălucind lumina, nu o lumină comuna care o vede fie care, nici una mai strălucită de cât acesta, nu o lumină de aceeași natură cum ar fi lumina acesta când și-ar ajunge culmea intensității sale, — ci o lumină cu totul alta, deosebită de acesta“

„Cel ce cunoșce adevărul — esclamă s. Augustin — cunoșce și acesta lumină și cel ce cunoșce acesta lumină cunoșce eternitatea. — Iubirea o cunoșce!“¹⁾

„O adevăr etern“ — esclamă mișcat de splendoră luminei acesteia — „o iubire adevărată, o eternitate iubită! Tu ești Dumnezeu meu! După tine oțez ziua și noptea.“²⁾

Dară vai! în dată ce te-am cunoscut, o Dómne! — continuă el umilit — „mă ai ridicat și mi-ai arătat, că este tare mult de vădut și că eu încă nu-s în stare a vedé; mi-ai respins privirile ochilor mei debili, aruncând cu tărie razele tale asupra mea și eu m-am cutremurat cu iubire și frică. Și aflându-mă de parte de Tine, în regiunile de jos ale păcatelor, ași fi desperat de nu ași fi auduit din înălțime glasul Tău: „Eu sint nutremîntul celor mari; creșce și mă vei mânca. Nu pe mine mă vei preface în tine, pe cum preface nutremîntul trupesc al tău, ci tu te vei preface în Mine.“³⁾

Cevași mai târziu când noue îngrijiri îi torturau inima, audí érá-și glas strigând cu o auctoritate impunătoare: „Eu sint cine sint.“ „Audiți aceste cuvinte — zice Augustin“ — „așa cum să aude cu inima, și nu avui de loc cauză a mă îndoi de acesta. Mai ușor mă a-și fi îndoit că trăesc, de cât că nu-l adevăr!“⁴⁾

Etă aici un exemplu frapant despre felul cum se nasce adevărul în suflet. După ce Augustin a cercat mult timp, a cetit multime de cărți, a ținut dispute oboșitoare cu sine însuși și cu alții; de odată, după îndeplinirea unui sacrificiu, fără de nici un amestec omenesc, toate obiecțiunile grele dispar ca și un vînt, ce încetă, norii se resfiră și adevărul răsare în suflet. Răsare și există în suflet, și-i simțesc ființa din lumină și pacea ce curinde sufletul. Cum s'a și putut îndoi omul până acum? Căci uită, — cum vede de clar!

Cum s'ar mai puté îndoi de aici în colo? Și când această lumină și această pace urmăză după o întunecime desă, apăsătoare, după o nesiguranță lungă și torturătoare, ele fac o impresiune așa de adâncă, în cât nu-se mai șterge nici odată.

Dar ori cât de vie ar fi fost această primă rază luminătoare, totuși a fost destulă, pentru că ea nu lumina — dacă mi ertat să zic așa — de cât numai pe o parte figura dumnezească a lui Isus Christos. Cetind scrierile lui Plato Augustin a cunoscut natura de tot spirituală al lui Dumnezeu și existența Cuvîntului, nu a găsit înse în aceste cărți. — după cum vedurăm mai adinea ori — nici iubirea, nici umilirea Cuvîntului întrupat. Plato s'a fost ridicat până la idea unui Dumnezeu nevădut, plin de glorie, deosebit de toate creaturile; ha el a străvădut prin splendoră strălucitoare a naturii divine câte ceva chiar și din această natură divină: Lumina ce iese din lumină și este egală cu ea.

Priviri mari acestea, fără îndoielă, așa de mari, în cât ne întrebăm dacă a putut ore genial omenesc să ajungă până la atâta? sau că dóră această nu-i alt ceva de cât un ehou fidel al tradițiilor străvechi, un ehou resbărut în sufletul frumos al lui Plato? Dar despre un Dumnezeu sērman, despre un Dumnezeu umilit despre un Dumnezeu care

¹⁾ Confess. I. VII. c. X.

²⁾ O aeterna veritas et vera caritas et cara aeternitas. Tu es deus meus, tibi suspiro die ac nocte. — Tot acolo.

³⁾ Tot acolo.

⁴⁾ Confess. I. VII. c. 10.

s'a dejosit pe sine până la om pentru om, despre un Dumnezeu, care a iubit pe om până la patimă, până la nebuniă, care a iubit până a suferi, a muri pentru om, despre acest Dumnezeu nici bănuielă, nici idee nu avea, nici Plato, nici Socrate, nici Cicero, nici Virgil. Așa ceva nu s'a putut ivi de cât într'o inimă, care era capabilă a realisa. Era deci de lipsă, ca un spirit mai mare de cât Plato să-l vină lui Augustin întru ajutor, un spirit mai mare și tot odată mai sfînt, care să-l ridice apoi spiritul și mai ales inima lui Augustin la nisce misterii atât de minunate.

Conduc în mod nevădut de aceea mână îndurătoare, care din o depărtare așa mare l'a fost readus, Augustin deschise Epistolele sfintului Pavel. Le deschise înse tremurând după nisce turburări și rezistențe deosebite, ca și când ar fi presimțit sacrificiile, ce avea să i-le pretindă în urmă această lectură.

„Mă simțiam constrîns — zice el — a-mi îndrepta privirile spre această religione sfîntă, care încă în copilăria mi-s'a întipărit așa de adânc în inimă. Stam înse la îndoielă, nu mă puteam hotărî, dar ea mă atrase, mă răpi în contra voinței mele. În urmă într'o nesiguranță crudă, agitat și cuprins de o neliniște, vrînd-nevrînd luaî în mână Epistolele sfintului Pavel.“¹⁾

Aci aștepta Dumnezeu pe Augustin.

„Pe cel mai mare dintre Doctori, — zice *Flechiér*, — trebuia să-l cucerescă cel mai mare dintre Apostoli.“

Sfîntul Pavel este altmintea și teologul Cuvîntului Întrupat. Lui singur l'ar compete titlul acesta, dacă n'ar fi existat și sfîntul Ioan. Dar lucru ciudat, că cel ce în intimitate și gingășie pămîntescă s'a culcat pe pieptul Mântuitorului, a predicat mai ales despre sublimitățile Cuvîntului; ér cel ce pe calea cătră Damasc și mai târziu în răpirea lui până la al treilea ceriú a fost mai orbit de mărirea lui, a vorbit cu deosebite despre umilirile Dumnezeului-Om.

S. Pavel, care înainte de a deveni Apostol a fost persecutorul lui Christos, înainte de a deveni om drept a fost omul păcatului, a produs cu privire la căderea omului, la misterul Întrupării și al Răscumperării lumii o lumină așa de intensivă, în cât la început orbesce, și a arătat o tărie de credință și de limbăgiu, ce ameteșce pe cetitorul nepregătit. După ce înse, cetind mai de multe ori te dedai tot mai mult cu modul lui de vorbire, propriu și rupt ore-și cum, te cuprinde o mare admirațiune.

Nimeni nu-l întrece pe s. Pavel, nici David, nici Isaia, nici chiar s. Ioan; și pe cum nimeni n'a simțit mai profund mărirea căderii omului de cât el, pe care Dumnezeu l'a trântit la pămînt chiar atunci, când inima lui era mai plină de ura persecutării, tocmai așa nimeni n'a vorbit într'un mod așa măreț despre necesitatea răscumperării neamului omenesc prin umilirile, patimile și moartea unui Dumnezeu — cum a vorbit el

La primele șiruri Augustin fu cuprins de admirare.

El, care cu ceva mai înainte a fost atât de pētruns de Plato, simți aici o emoțiune, de care nu-și putea da samă.

„O! dacă ai sei tu. — scrie el lui Romanian, — ce lumină s'a ivit de o dată în sufletul meu! Ași voi să ți-o arăt nu numai ție, care doresci de atâta timp să veđi această lumină necunoscută, ci și inimicului tău, aceluși inimic amărit, care te-a purtat pe la tribunalul, ca să-ți lea bunurile. Și să fi sigur, că dacă ar zări el lumina această, așa pe cum o ved eu, ar părăsi tot: grădini, case, ospete și tot ce-l amăgesce, și iubind tare și cu gingășie ar sbura răpit cătră frumșeta această.“²⁾

(Va urma.)

¹⁾ C. Filip. 2. 6.

²⁾ V. Confess. VII. c. 9. 10.

¹⁾ Contra Acad. II. 5.

²⁾ Contra Acad. II. 6.

Piculașul.

Consulul Duilius își ținea intrarea triumfală în cetatea eternă după învingerea strălucită, ce a raportat-o asupra flotei din Cartagena. — În momentul acela s'ar fi crezut omul cel mai fericit, dacă ar fi putut sta numai ceva mai comod în trăsura de gală, acesta înse fiind prea încărcată de amici și rude samănă mult cu un butoi plin de heringi. — Și cum necazul nu vine singur, — cununa de lauri încă îi alunecă puțin de pe cap începând a-l gădili de tot neplăcut. De ce nu și-a tocmit-o? va zice cineva. Întrebarea e potrivită, dar numai *incâtva*. Duilius adecă cu o mână strângea sceptrul, cu cea alaltă s'a acățat sdравen de leoitra carului de triumf, căci alt cum ajungea jos înainte de vreme. Stând lucrul ast fel, bietul s'erbătorit. n'avea de cât să sufere în tăcere și cu multă resignațiune, ca cei ai nostri cu plățile neridicate.

Alt cum această mică neplăcere e flóre în pâlărie, dacă o comparăm cu imensa mărire, de care s'a împărtășit consulul Duilius în acele fericite momente. Că dóră atunci fie care cetățan se trudia, să-i atragă atențiunea, barămi pe o clipită. Chiar și caii de la trăsura de gală își întorceau din când în când capetele spre dînsul, ca să se dogorescă puțin de privirea lui dulceagă.

Observând consulul lucrul acesta s'a convins pe deplin, că ele e centrul s'erbătoriei, ceea ce i-a causat o bucurie colosală. Privea cu multă satisfacție când la publicul numeros ce-l s'erbătorea, când la spoliile luate de la vrășmaș, când la taurii destinați pentru jertfă. Aceștia ca să mai introducă ceva hazliu și picaut în serioșitatea gravă, ce domnia pretutindenți se aruncau acum pe câte o stradă laterală, acum asupra preoților, cari îi încungiuirau. Se vede, că nu erau prea însufleșiți de onorea deosebită de a-și da pielea popilor, chiar și cu ocaziuni așa festive ca cea de atunci.

De și ziceau cinei bândi, Duilius audia binișor observările indiscrete ale pretinilor invidioși, că: putea fi și mai mult popor, că însufleșirea nu-i chiar de tot grozavă și altele de acestea, cum se îndatinéză a vorbi omenii, cari stau se crepe de ciudă și necaz. Acestea iuse nu-l puteau indispune, căci bine știa dînsul că tovarășul nedespărțit al măririi este palida invidie. Chiar pentru aceea în butul observărilor picante ale pretinilor, în butul căldurii infernale, ce-l atingea atât de neplăcut, în butul gădilirei continue ce-i cauza cununa lunecată. Duilius începea să pricepă, că mărirea, ba numai mărirea dă preț vieții omeniești, alt cum atât de sarbade. Una înse nu-i vinea la socoteală, că toate acestea n'au se țină de cât o zi. Știa și el, că nu pôte fi tot așa până-i lumea; dar simția, că după o zi ca acesta, viața lui nu va fi de cât un pustiū și o golătate.

Luându-o cineva după felul acesta de gândire al lui Duilius, ar putea veni la credința, că dînsul ar fi fost un om fudul, ori plane lubitorii de pompe și mărire. — Nici vorbă! Om mai modest și mai liniștit ca Duilius nu era în totă Roma. Numai cât succesul acesta neașteptat l'a cam scos din țifin și nu fără cauză își gândia în *sinea sa*, că cu greu i se va mai da ocaziune să între în Roma încungiurat de omeni, cari suflă în surle și trimbite, în fluere și *picule*, având în urmă taurii destinați pentru sacrificii.

La porța triumfală l'a întâmpinat întreg senatul predându-i o adresă de felicitare. Unul dintre edili i-a ținut o alocațiune bine simțită. În această arătând incontestabilele, merite ce și le-a câștigat, declară în fața mulțimei immense a cetățenilor, că republica se simte deosebit de fericită împlinindu-i ori ce dorință i va dicta *mintea lui sântosă*.

Duilius buimăcit de marinimea acesta n'a fost în stare, să exploateze situația în modul cuvenit. Încurcat, nu știa ce să cêră,

că dóră cerând banii, s'ar fi necinsit el însuși. De o dată îi plesnește în minte plăcerea, ce a simțit-o mai adineoră, când cu intrarea triumfală, n'a avut înse curagiul să cêră de cât numai o frântură din pompa, ce l'a încungiurat.

Drept aceea mulțămind tuturor pentru deosebita amabilitate, ce au arătat-o față de el și cu ocaziunea acesta, adauge, că dacă-i vorba, să-i împlinescă vre o dorință, el nu cere alta de cât un *piculaș* din orchestra de astăzi. Acesta adecă să-l însoțescă pretutindenți.

Senatu, laudînd modesta dorință, cu un glas și cu o inimă, l'a asigurat despre împlinirea ei cea mai exactă. L'a și rugat atunci îndată, să iee în revistă pe toți piculașii, și să-i rețină pe acela, care îi convine mai mult. Duilius alegându-și pe cel mai mare, convoiul s'a pus în mișcare spre Capitoliu.

Sara a fost banchet festiv în cinstea lui Duilius. Pe cum bine știm, Romanii *cei vechi* beau numai vin veritabil, totuși s'erbătoritul numai cu mare greu a nimerit a casă. Piculașul l'a așezat frumușel în pat și l'a adormit între melodiile cele mai moderne de pe aceea vreme, cu: „Călugărul din vechiul schit“ și „Pasere nevinovată.“

Avînd de cuget să povestim pătaniile eroului nostru cu acurățeta unui istoric, nu putem retăce faptul destul de trist, că Duilius în bucuria lui cea mare, a abusat binișor de piculașul, îl posta în antișambră, unde slobodă niște melodii oblu de la baierile inimei. De-ți era mai mare dragul (?) să-l ascuți. De la o vreme toți prietini s'au săturat de gluma acesta și când simțiau, că se apropie Duilius, încuiau toate intrările, ori lăsaū vorbă la servitorii, că stăpânul nu-i acasă.

La biserică mergea urmat de piculașul, care se retrăgea între orchestraști. În teatru nu și-ar fi pus piciorul. Dne ferește, dacă directorul nu-i promitea solemn, că piculașul va sufla în bandă, ér între acte va debuta cu câte în solo mai remarcabil. Dacă mai adaugem, că consulul Duilius se primbla prin for ascultând diverse marșuri festive, suflate de piculașul propriu, ușor putem înțelege, că întrégă Roma s'a luat de o grijă de nesdrăvenia acestui lucru.

Chiar și Duilius senior, tatăl consulului, a aflat situația de nesuferibilă. El ca un Roman veritabil, desprețuia din inimă pompa și fudulia, musica și artele frumose toate. — Piculașul cu probele lui zilnice l'a infuriat așa de tare, în cât în dată ce-l audia prin curte, alerga la fereastă și de acolo îi arunca în cap toate mobilele, ce-i viniau la îndemână. Piculașul isteț înse se feria cu multă dederitate și prefăcându-se că obiectele aruncate ar fi tot atâtea semne de recunoștință pentru destoinicia sa, le aduna în grabă și le vindea celui dintâi trecător.

Ne mai știind cum să-și răsbune, bētrânul Duilius, a cercat să pună mâna pe piculă, știa el cu ce intențiune, dar n'a succes, căci piculașul naibii purta cu sine picula chiar și pe timpul mîncării. Vruto să-l dedee cu beutura, că dóră ast fel își va neglija arta, dar în zădar, căci piculașul fiind membru zelos al cător-va reuniuni de temperanță, nici de buze nu atingea ispiti-toriul păhărei. Ademenitu-l'a cu parale, dar de unde să ajungă la ceva, căci ambiția de artist a piculașului a spulberat și această ultimă speranță de reușită.

Ast fel bētrânul nu i-a rămas alta, de cât se blastame și din când în când să se năpustescă asupra fecioru-s'oi, amenințându-l că-l vinde pe un preț de nimica. Să nu nităm adecă, că istoria noastră e de pe timpul Romanilor vechi, când era încă în vigóre un paragraf afurisit, prin care părintele neîndestulit cu surcelel său și-l pôte vinde chiar și în casul, când acesta și-ar fi câștigat merite neperitóre față de patrie. De sine înțeles, că consulul Duilius nu se simția chiar bine, cumpănind amenințarea tatălui său, se vedea espus în o piață publică, unde

cetățenii invidioși și plini de maliție se *ră-foiesc*, cari să dee mai mult pe el. Ba la dreptul vorbind și el s'a săturat până în grumazi de vecinicul său piculaș. O dată i-a venit în minte, să dee drumul piculașului, dar n'avea curagiul civic, să o facă, temându-se că acela se va simți ofensat. Atîta înse totuși și-a permis, că l'a atras atențiunea, să nu-l mai însoțescă chiar peste tot locul, ci din când în când să-și mai odihnescă cele buze muncite.

Pôte că Duilius nu se va fi exprimat chiar corect, căci piculașul întabulând espre-siunea de admirațiune a stăpânului, începe a sufla și mai dihaiū. Spunea că pentru dînsul e o fericire grozavă a sta în slujba unui beliduce așa renumit. De pieptul și plămânile lui să nu se îngrijescă nime, că dóră știe el bine ce-i prieste și ce-i strică. Ba a mai adaus, că ei în slujba acesta face serviciū statului și Duilius numai se espune suspițiunei fundate de nerecunoștință cătră patrie, dacă mai cêrcă să-i desminte de la împlinirea oficiului său. Apoi ca să arete, cât de ferm e convins despre adevăratarea souseselor sale și începe melodia vechei, dar vecinic trist plăcutei poesii: „Ști tu, când te țineam pe brațe . . .“ suflându-o cu atîta sentiment, în cât pe bietul Duilius l'au năpădit lacrămile.

În urma urmelor piculașul avea dreptate. Apoi e lucru prea cunoscut, că republica are o memorie foarte scurtă, de aceea nu-i consult să-i sgădare omul susceptibilitatea pentru nescari bagatele.

Între acestea o nouă rază de lumină s'a ivit pe întunecatul ceriū al tristei vieți a lui Duilius . . . s'a amorisat. Piculașul înse și de data asta l'a facut zile negre. Abia îi succedea câte o dată să se strecre neobservat de acasă, ca să-și dee întâlnire cu alésa inimei sale pe banca din berceū, nici când înse nu ajungea până la declarație, căci în scurt timp melodii cunoscute îi atingeau urechile, aducându-i aminte că piculașul le-a dat de urmă.

După mai multe încercări nereușite a abzis cu totul de a-și declara dragostea fără acompaniament de piculă, ceea ce nu a displăcut dșorei Lucretia, ba a aflat lucrul de foarte romantic. În urmă și Duilius, care din fire nu era prea vorbăreț, a ajuns la convingerea, că picula suplinește destul de draguț intermezorile cam lunguțe a conversărei întrerupte.

La câte va săptămâni s'au căsătorit. Mme Lucretia pricepea minunat tibia, piculașul deci i-a venit tocmai la îndemână, căci împreună dădeau niște concerte foarte mult apreteiate. Lucrul acesta înse nu-i convenia lui Duilius, de ore ce piculașul era un băiat bine făcut și scuturat, și apoi câte nu se pot întâmpla în lumea asta păcătosă! În scurt timp a pus capet dueturilor bine aranjate. Mme Lucretia plîngea și se rățoia, dar fără pic de rezultat. Mama coconei spunea la frunză și la iarbă, că Duilius e un bādăran, un necioplit, un om rămas de lume, un adevărat monstru. Totă liniștea casnică dispăruse, când o idee binevenită l'a scăpat pe s'ermanul Duilius din încurcătură. A proiectat o călătorie mai lungă, de sine înțeles fără — sócră.

Planul a rămas înse numai plan, căci între acestea l'au părăsit pe Duilius toți pretinii. Părerea generală era, că el s'a făcut imposibil pentru lumea din afară prin nemernicul lui de piculaș. Drept aceea a trebuit să recurgă la estrem. Într'o după amiază se duce în berc. Piculașul după el, dar spre paguba sa, căci Duilius folosindu-se de ocaziune l'a prins de grumazi tocmai când era să isprăvescă sentimentală poesie: „Cât te-am iubit, nu pôte-a spune . . .“ și . . .

Când a eșit din berc, a fost numai singur. Dacă ar fi dat curînd cine va peste locul cu pricina, n'ar fi aflat de cât câte va bucăți de piculă împrăștiate prin iarbă și un trup sdrobotit vandalicește. — Consulul a

mers acasă liniștit la aparență, dar îngrijit de urmări. Abia aștepta, să vadă, ce va face senatul, când se va descoperi crima. Pute să-l trimită în exiliu, ori îl judecă chiar și la moarte. Una era înse sigură, de piculaș s'a mântuit, radical.

Dar când era să guste mai mult plăcerea acosta, un fior îi trece prin tot trupul. Lăctorii se apropiau de casa dănsului în misiune oficioasă cu obiceiurile legăturii de gniele. După salutul oficios primește tabla, o privește lung, înainte de a o ceti, căci sentința lui era pe tabla aceea.

Mare i-a fost înse surprinderea, când cetind a aflat că sentința e mai mult de cât complexantă, e chiar dragută. Senatul adevărat a crezut, că moartea piculașului a fost întâmplătoare, de aceea își exprimă sincerele condolențe pentru pierderea îndurată. Dar când a cetit pasagiul ultimă cutremur l'a cuprins, apoi infuriat zdrobește tabla în bucăți, își rumpe hainele, își smulge părul și turburat până în adîneul sufletului se trănțește la pămînt; căci senatul luând în considerare meritele netăgăduite ale consulului îi pune la dispoziție doi piculași, exprimându-și speranța, că aceștia vor funcționa mai cu noroc de cât înaintașul lor.

În urma acestei grații a senatului, Duilius vedîndu-se atât de prigonit de sorte s'a retras în odaie, și-a făcut testamentul, apoi înecînd ușa pe din lăuntru s'a străpuns prin inimă. În ziua următoare cei din casă spărgînd ușa au dat de cadavrul lui, avînd pe buze un suris neîndatînat. Mulți credeau, că acest suris este expresiunea bucuriei, că dacă nu a lăsat averi immense, cel puțin nu a murit încercat de datorii ca alți mulți. Noi înse știm cauza adevărată a neîndatînatului suris. A nume cetind testamentul dăm peste un pasagiū. În care dispune, că toate paralele și averea nemîșcătoare să treacă în posesinnea renunșilor de binefacere din Cartagena, inimica lui de moarte; ér nevasta și sócră-sa întru aducere a mințe de traiul bun și liniștit (?) să aibă parte fie care de câte un piculaș.

Anstey.

An nouă fericit.

Ca răscumperare a felicitărilor de anul nouă s'au primit pentru fondul de salarisare a preoților următoarele sume:

Silvestru Nestor	2 cor.
Dr. Vas. Hossu	5 "
Dr. Elie Dăianu	2 "
Emil Sabo	2 "
A. C. Domșa	2 "
Ioan M. Moldovan	5 "
Dr. Ang. Bunea	5 "
Petru Cosciuc, Medias	1 "
Dr. Isidor Marcu	3 "
Dr. Iuliū Maniū	5 "

Bibliografie.

A apărut:

„Convorbiri Literare“, Nro 12., anul 34/1900:

St. O. Iosif. Haidecul (poesie.) — D. Anghel, Din Moschus (poesie.) — I. A. Bassarabescu, În preajma lui Ionescu (schită.) — L. Șăineanu, Influența orientală asupra limbii și culturii române (sfirșit.) — Dr. V. Babeș, Despre pelagră și tratamentul ei. — N. I. Basilescu, Invitație către Cecilius (trad. din Catul.) — St. Orășanu, Frédéric Damé, Histoire de la Roumanie contemporaine (recensiune.) — I. Bogdan, Cronică (Tatăl nostru în limba istro-română, scris la 1824; Două acte privitoare la surghiunul lui N. Bălcescu în 1841; Imitațiunile lui Ioan de la Buceci și Academia Română.)

Posta redacțiunii.

On. A. P. în B. ș. Costă sută 16 cor. Aștept avisul. Sărbătorii fericite!

On. E. D. în F. Veți concede și Dvostre, că nu putem publica o așa elogiōsă corespondință pentru un interes pur personal. Ce a fost de interes public am folosit.

Red. de la „Telegraful.“ Șciți vorba vechie: Cine să mănîe, n'are dreptate! Pentru Dumnezeu, nu injurați așa, că sintem în sărbătorile Născerii.

On. I. P. în M. Ne pare rău, dar nu se pōte.

Jacob. Atăta și nimic mai mult, stăm rău cu finanțele. Sărbătorii fericite tuturor!

On. E. S. în V. Nu mai restă de cât să facem cum ne sfătuesc: să improcesăm pe restanțierii săi să-i publicăm cu numele. Vom alege d'ntre aceste pe cel mai potrivit. Mulțumită pentru interesul ce ni-l dovedesc.

On. V. B. M. în R. Mulțumită, vom ține cont la binevoitoria invitare ce ne-ai făcut. Sărbătorii fericite! Ticanul-mic. Primit și achitat anul 1900.

Feisa. Primit și achitat anul 1899.

M.-Ciuciu. Primit și achitam anul 1899.

B.-Szt. Miklos. Primit și achitam anul 1900

Januaru — Martie.

Valea-jidaniului. Primit și achitat anul 1899.

Găbud. Primit și achitam anul 1896 sem. 2-le și 1899 sem. 1.

Er-Tarcsa. Primit și achitam anul 1896 sem. 2-le și 1897 sem. 1.

Șebes (Fogaras.) Ca quitanță pentru rațiunii să se alătore recipisa postală.

Sân-Mărtinul-sărat. Primit și achitam an. 1899.

Milașul-mare. Primit și achitam anul 1896.

De la Crasna. Primit și achitam anul 1896 și 1897.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

Nr. 6384—1900.

(1) 1—2

Concurs.

Pentru conferirea alor 3 stipendii de câte 200 corone din fundațiunea *Alexandru Filip*, fost avocat în Abrud, se publică concurs până 30 Ianuaru 1901.

Concurenții au să documenteze:

1. cu atestat de botez că sint născuți în cutare comună din Transilvania sau Părțile adnexe.

2. cu atestat de la auctoritatea bisericească, că să trag din părinți recunoscuți de români adeverați.

3. cu testimoniū scolastic, că studiază cutare gimnasiū, școlă reală ori industrială din patriă, — sau la vre-o școlă militară de cădeți din Monarchie. — și ca atari au pprtare bună, ér în studii fac progres eminent.

Blaș, în 15 Decembre 1900.

Capitulul Mitropolitan.

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în toate țările.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea mai bună medicină de casă, cea mai căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apotecarului A. Thierry,

Căutat în totă lumea pentru efectul sigur **Contra tuturor bōlelor interne, de piept, plămâni, stomac și ficat.** Folosit ca mijloc estern, este cel mai renumit

remediū de tămăduire a ranelor.

Veritabil numai cu marca de apărare verde, autentică registrată în toate statele și provădată cu capsula de metal, ce pōrtă inscripția: **Allein echt.** — Producție anuală 6 milioane borcane. — 12 borcane mici s'au 6 mari duble, spedate franco **4 corone.** — Un borcan de probă cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depositelor din lume **1 coronă 40 fileri.** — **Se expedeză numai pe lângă trimiterea anticipativă a prețului.**

UNSŌREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numită **făcătoare de minuni**), de o putere și efect miraculos. Face ori ce operație superfluă. Cu această unsōre s-a vindecat un os-scarabeū, ivit înainte de aceea cu 14 ani și declarat incurabil, bōla de oșe și în timpul din urmă nn morb gangrenos, greu și vechiū de 22 ani, numit **rac.** Are un efect antiseptic și repede la alinarea durerilor; răcorește și vindecă ori ce fel de rane și arsuri. Înmoie și curăță toate ranele provădate prin impunșeturi. O dosă spedată franco costă **1 coronă 80 fileri** după primirea prețului. La comande mai mari scădămint.

Producție anuală 100,000 doze.

Pot pune la dispozițiune un archiv întreg de atestate originale din totă lumea. Imitațiile să pot încunjura urmărind cu atențiune fie care borcan, care pōrtă inscripția: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** Cel cari n-au deposit la îndemână, să se ferescă de falsificări sau fabricate străine, și se comandă direct, adresându-se la:

Apotheker

A. Thierry's Fabrik in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)
(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(83) 8—25

